

EN BUDGET FÖR HELA BORÅS

Moderaternas förslag till Borås
Stads budget för 2018

Trygghet
Växtkraft
Ordning och reda

nysa
m
MODERATERNA

Innehållsförteckning

En budget för hela Borås	1
Ekonomisk sammanställning	2
- Resultaträkning	3
- Kommunbidrag	4
Trygghet	5
- Trygga hem för äldre	5
- Trygg socialtjänst	7
- Unga dementa	7
- Trygghet i staden	8
Utbildning	10
- En förskola som ger växtkraft	10
- En skola som ger växtkraft	10
- Rörelse för bättre skolresultat	12
- Mer profilering	12
- Förebyggande program mot psykisk ohälsa	12
- Matlyft	13
- Ge lärarna växtkraft	13
- Fritidshemmen	13
- Gymnasieskola och vuxenutbildning	13
Ordning och reda i styrning och ekonomi	15
Övriga verksamheter	16
- Låt näringslivet få förutsättningar att växa	16
- Snabbare etablering för dem som kommit till Sverige	16
- Ökad tillväxt i bostadsbyggandet	16
- Mark och etableringar	17
- Nya bostadslösningar behövs	18
- Fritid	18
- Tillväxt av aktörer ger boråsaren större valfrihet	18
- Låt kommunens medarbetare växa	19
- Miljö	19
- Klang och jubel	19
Investeringar	20
- Investeringsplan	20
- Utredningar och förstudier	24
Strategiska målområden – indikatorer och uppdrag	25
Verksamhet 2018 för nämnderna	34
Bilaga 1 – Nytt förslag för mål och indikatorer	

En budget för hela Borås

Borås har i många år formats av moderat politik. Med utgångspunkt i pragmatism och moderata värderingar har vi genom samarbete med Allianspartierna lagt grunden till dagens Borås. När vi blickar framåt mot 2018 gör vi det med boråsarens bästa för ögonen.

Vi utgår från tre viktiga prioriteringar. Borås och boråsarnas växtkraft, allas trygghet samt ordning och reda i såväl ekonomin som i det politiska ledarskapet.

Vi prioriterar Borås och boråsarnas växtkraft. Med en politik som uppmuntrar jobb och företagande, möjliggör fler bostäder och viktig infrastruktur kan både vi som bor här såväl som kommunen växa. Vi tar tryggheten på allvar. Såväl på gator och torg som i hemmet och i välfärden. Vi pekar på vikten av ordning och reda, i ekonomin, i politiken och i klassrummen. Det är viktiga prioriteringar för hela Borås – såväl för staden som för landsbygden. Vi är ett parti som ser och tar ansvar för hela kommunen och alla boråsare.

Moderaternas hållning i budgetarbetet är att våra förslag ska vi kunna regera med. Det vill säga, det vi föreslår skulle vi också föreslå om vi styrde Borås.

I processen med att ta fram ett förslag till Borås Stads budget 2018 har Moderaterna tagit vara på möjligheten att lämna förslag (inspel) till innehåll i budgeten. Vi har fått gehör för många av våra förslag i form av texter, konkreta uppdrag, men också som anvisningar till verksamheterna.

Exempel på inspel som vi fått gehör för är att:

- Kraftsamla kring arbetet med hedersrelaterat våld, men vi föreslår att annan nämnd får ansvaret.
- Tydliggöra ansvaret för vård av unga dementa.
- Arbeta för tryggare trafikmiljöer i hela Borås, både Viared och i kransorter.
- Göra insatser för att förbättra företagsklimatet i Borås.

Förslag som vi fortsätter att driva eftersom dessa inte fått gehör under budgetprocessen är att:

- Styra upp LOV-verksamheter.
- Teckna ramavtal med externa utförare.
- Kameraövervaka otrygga miljöer
- Uppföra toaletter i stadsparken (Orangeriet).

I denna budgethandling finns alla de förslag som vi lämnat under budgetprocessen samt ytterligare förslag så som att:

- Förstärka skolor med fler personalgrupper.
- Erbjuder skolundervisning på finska.
- Utredda ny taxemodell för miljötillsyn.
- Vidta trygghetsskapande åtgärder vid gångtunnlar.
- Säkerställa värdig äldreomsorg inom funktionshinderomsorgen.
- Renodla hemtjänstens arbetsuppgifter.

För Moderaternas kommunfullmäktige

Annette Carlson, Kommunråd

Ekonomisk sammanställning

Moderaterna presenterar en budget med ett resultat på 125 miljoner kronor och en investeringsbudget på 825 miljoner kronor (Nettoinvesteringar exkl. nya industri- och bostadsområden och underhållsinvesteringar).

Vi har valt att utöver gjorda uppräknings för löner och priser tillföra ytterligare 143 mnkr till nämnderna. Totalt tillförs nämnderna i enlighet med redovisad ordning per kluster:

Bildning:	80,0 mnkr
Vård:	24,4 mnkr
Social omsorg:	14,5 mnkr
Kultur/Fritid:	8,4 mnkr
Övriga nämnder:	15,7 mnkr

Den demografiska utvecklingen kräver att resurserna används ansvarsfullt, så att varje skattekrona gör maximal nytta. Det krävs att välfärdssektorn tar till sig innovationer och utvecklar nya metoder för att ökad kvalitet ska kunna komma alla till del. En mångfald av utförare driver innovation och utveckling.

Enhetschefer ska i så stor omfattning som möjligt ha helt budgetansvar för sin verksamhet. Det innebär att mandat att ta beslut ska följa med ansvar. Det innebär till exempel också möjlighet att inom befintlig ram kunna rätta till lönesnedsitsar för att premiera den personal som anses ha för låg lön.

Den höga investeringsnivån, som är nödvändig utifrån vår befolkningsutveckling, ställer krav på ett resultat runt 400 miljoner om vi ska leva upp till våra egna ställda mål. I år har investeringsramen ökat markant jämfört med tidigare år och kommunen kommer att behöva låna avsevärt mer till investeringarna än vad som är brukligt. Det innebär att en grundlig diskussion om framtida resultat och investeringsnivåer krävs för att de kommande åren kunna leva upp till de uppsatta ekonomiska målen. Det kräver en strikt budgetföljsamhet för våra nämnder under året. Det kräver också en grundlig diskussion om i fall kommunen i alla lägen ska göra investeringen. Därför har vi moderater föreslagit att ramavtal tecknas med externa aktörer för att på så minska kostnader för investering och tomma platser. Även för LSS-boende kan ramavtal tecknas för att på så sätt få fram platser i snabbare takt än vad kommunen själva klarar av att bygga samt för att slippa kostnaden för tomma platser.

RESULTATRÄKNING - Budget 2018*Mnkr*

	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Verksamhetens intäkter	1 325,9	1 616,0	1 462,4	1 506,3
Verksamhetens kostnader	-6 461,2	-7 078,1	-7 151,3	-7 422,0
Nettokostnader	-5 135,3	-5 462,1	-5 688,9	-5 915,7
Avskrivningar	-205,3	-268,5	-220,0	-224,0
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-5 340,6	-5 730,6	-5 908,9	-6 139,7
Skatteintäkter	4312,2	4577,9	4776,1	4 951,7
Generella statsbidrag och utjämning	1109,3	1204,1	1223,8	1 279,0
Finansnetto	29,5	32,8	30,0	34,0
RESULTAT EFTER FINANSNETTO	110,4	84,2	121,0	125,0
Realisationsvinster fastigheter och mark	49,5	34,1		
ÅRETS RESULTAT	159,9	118,3	121,0	125,0

Budget 2018

<i>Tkr</i>				Förslag	Nettokost	K-bidrag
Nämnd	K-bidrag 2017	Uppräkning	Ram 2018	(M)	2018 (M)	2018 (M)
Kommunfullmäktige	12 850	500	13 350	300	13 650	13 650
Stadsrevisionen	4 450	100	4 550	1 000	5 550	5 550
Kommunstyrelsen			0			
-stadsledningskansliet	111 200	2 650	113 850	3 200	117 050	117 050
-kommungemensam verksamhet	111 050	2 974	114 000		114 000	114 000
Valnämnden	950	3 050	4 000	150	4 150	4 150
Överförmyndarnämnden	6 400	150	6 550		6 550	6 550
Lokalförsojningsnämnden	15 950	500	16 450	15 000	31 450	31 450
Fritids- och folkhälsonämnden			0			
-fritid- och folkhälsa	195 700	4 550	195 250	2 000	197 250	193 950
-föreningsbidrag	40 200	800	41 000	400	41 400	41 400
Servicenämnden	0	0	0	-7 000	-7 000	0
Samhällsbyggnadsnämnden	22 850	550	23 400		23 400	23 400
Tekniska nämnden			0			
-väghållning skog parker mm	135 250	4 150	139 400	3 000	142 400	142 400
-persontransporter	64 200	2 350	66 550		66 550	66 550
Miljö och konsumentnämnden	24 700	500	20 750	0	20 750	20 750
Kulturnämnden	146 800	3 500	150 500	6 000	156 520	156 520
Gymnasie-och vuxenutbildningsnämnden	481 000	18 350	504 350	3 500	507 850	507 850
Arbetslivsnämnden	226 100	5 100	231 500	500	232 000	232 000
Sociala omsorgsnämnden	642 000	14 900	657 500	6 000	663 500	630 950
Förskolenämnden	687 450	23 000	710 450	16 000	726 450	726 750
Grundskolenämnden	1 306 200	61 700	1 367 900	20 000	1 387 900	1 387 900
Individ-och familjeomsorgsnämnden	261 000	6 300	267 700	8 000	275 700	275 400
Vård- och äldrenämnden	1 200 500	53 200	1 255 700	2 000	1 257 700	1 293 550
Summa	5 696 800	208 874	5 904 700	80 050	5 984 770	5 991 770

Trygghet

Borås ska ha en trygg och likvärdig välfärd i hela kommunen, där människan sätts före systemen. Alla ska oavsett betalningsförmåga och bakgrund ha tillgång till en gemensamt finansierad utbildning och omsorg av hög kvalitet. Det ska vara ordning och reda i välfärden och varje skattekrona ska användas omsorgsfullt. För det så krävs god insyn, tillsyn och tydliga krav. Det handlar om att tillgodose människors kunskaps-, vård- och omsorgsbehov genom hela livet.

Mer tillgänglighet krävs för alla ska kunna röra sig fritt i vår stadsmiljö. Det gäller såväl de allra minsta på lekplatsen, som våra medborgare med funktionsvariationer.

Vi vill se fler boendeformer för äldre, gärna med profilering. LOV inom hemtjänst ska respekteras och erbjuda konkurrensneutralitet på riktigt. Vi vill att hemtjänstinsatser så som städning ska ersättas med RUT-tjänster från privata aktörer istället. Äldreomsorg inom LSS måste utvecklas - ett äldreboende behövs för äldre LSS-personer.

Den psykiska ohälsan har den senaste tiden ökat, särskilt i gruppen unga. Det är mycket allvarligt och kräver åtgärder. En sådan åtgärd är att öka socialtjänstens digitala närvaro med en nätbaserad plattform. Hedersrelaterat våld får och kommer aldrig att accepteras av Moderaterna.

I Sverige och i Borås finns idag allvarliga problem med brottslighet och otrygghet. Trygghetsmätningar visar också att allt fler upplever den här otryggheten. Moderaterna är partiet för lag och ordning. Vår uppgift är att säkra den lokala tryggheten med trygghetsskapande åtgärdsprogram och utökad kameraövervakning. Klotter och skadegörelse ska tas på största allvar och sanering ska som huvudregel ske inom 24 timmar.

Trygga hem för äldre

Vård och omsorg, tillgänglig för alla, skapar trygghet. Vård ska ges med hög kvalitet efter behov. Det är viktigt att äldreomsorgen präglas av respekt för att äldre har egna tankar, önskemål och intressen, varför det krävs en mångfald av lösningar och möjligheter att via val påverka sin vardag. Livskvalitén ska vara hög även på äldre dagar.

Många äldre trivs bäst hemma och vill bo kvar så länge som möjligt. De ska erbjudas hjälp och stöd via hemtjänst och hemsjukvård. Hemtjänsten behöver utvecklas i takt med att fler väljer att bo kvar hemma längre. Över en viss ålder beviljas lättare insatser nästan alltid. Samtidigt står dessa för en stor del av handläggningsbördan, vilket tar upp kommunala resurser och innebär en stelbent service till äldre som behöver en snabb och okomplicerad handläggningsprocess.

Men det finns också äldre som upplever att kvarboendet är förknippat med tvång och isolering. Det leder till otrygghet för den äldre och hård belastning på hemtjänstpersonal och anhöriga. Det finns äldre som är för friska för vårdboende men som samtidigt upplever ensamhet och otrygghet i sitt boende och som inte vill bo kvar. Moderaterna vill att det ska finnas alternativ till att bo kvar hemma, som erbjuder mer trygghet och social samvaro. Vi behöver nya boenden som kan erbjuda olika former av tjänster, stöd, gemenskap och aktiviteter. De senaste åren har flera sådana boendeformer utvecklats, dels genom seniorboenden och dels genom trygghetsboenden. Dessa behöver byggas i olika delar av staden, med ett särskilt stort behov i centrum

Vi behöver boenden i både hyresrätts-, eller bostadsrättsform som erbjuder olika tjänster och kringaktiviteter. Det skulle kunna gälla sådant som personal/bovård, trygghetslarm, hushållsnära tjänster, gemensamma måltider, motion, gemensamma aktiviteter med mera. För att utveckla detta ytterligare krävs en dialog med berörda aktörer som bygger bostäder för äldre med olika profil. Boendeformer är en viktig framtidsfråga för äldreomsorgen. I det arbetet har kommunen en viktig roll

både genom att stimulera tillkomsten av seniorboenden och trygghetsboenden via markanvisning och bostadspolitik.

De senaste åren har antalet platser på Vård- och omsorgsboenden minskat. I samband med beslut om avveckling av boenden har kommunstyrelsen påpekat att behov av platser finns och att nya boenden ska byggas. Denna byggnation behöver inte endast göras av kommunen. Istället kan ramavtal tecknas med externa aktörer för att på så vis minska kostnader för investering och tomma platser. Även för LSS-boende kan ramavtal tecknas för att på så sätt få fram platser i snabbare takt än vad kommunen själva klarar av att bygga.

Något som saknas i Borås Stad är en äldreomsorg för funktionshindrade. Då sjukvården stadigt blivit bättre har också människor som omfattas av LSS blivit i snitt 35 år äldre de senaste 30 åren. Det innebär stora utmaningar med att hitta rätt kompetens och platser inom äldreomsorgen. Människor med beslut om LSS har idag inte möjlighet att komma in på ett vanligt vård- och omsorgsboende då det omfattas av socialtjänstlagen. Detta behöver förändras, men vi får heller inte glömma att kvarboendepincipen är lika viktig för funktionshindrade som för äldregruppen som helhet.

Idag utför hemtjänstpersonal städ, matinköp och enklare uppgifter i brukarens hem. Istället vill vi renodla hemtjänstens arbetsuppgifter och låta den äldre köpa enklare tjänster genom rut-företagen. På så vis lösgör vi kommunens hemtjänstpersonal som får mer tid att lägga på vård och omsorg. 2009 tog Borås Stad beslut om att införa Lagen Om Valfrihet (LOV) inom hemtjänsten. Enligt regelverket för LOV ska alla utförare ges så lika förutsättningar som möjligt. Verksamhet i egen regi får inte särbehandlas i förhållande till externa utförare.

Det är hög tid att ersättningen för hemtjänst fastställs utifrån kommunens kostnader, vilket gör att kommunen inte riskerar att bryta mot lagen gällande konkurrensneutralitet. Kommunala resultatenheter, som endast verkar inom LOV, ska införas. Vi föreslår att kommunen organiseras mer tydligt än vad som sker idag. Kommunstyrelsen får i uppdrag att under 2018 dela upp LOV-

verksamheten inom hemtjänst så att Kommunstyrelsen sköter valfrihetssystemet, godkänner utförare samt betalar ut ersättning.

Demens kan drabba alla personer, oavsett ålder. Är man dement behövs särskilt utbildad personal som säkerställer att den enskilde får god omsorg. Vi vill därför införa demensteam i hemtjänsten.

Trygg socialtjänst

Individ och familjeomsorgen utgör en central del i samhällets skyddsnät för att ge trygghet och stöd till de människor som av olika anledningar hamnat i en situation de inte klarar av utan hjälp. Vår politik syftar till att hjälpa de människor som behöver det, samtidigt som de sociala trygghetssystemen ska uppmuntra människor att utifrån sina egna förutsättningar bryta utanförskap och bidragsberoende. Alla människor har ett ansvar för sitt eget liv. Men ibland klarar man av olika skäl inte att ta ansvar för sig själv och sina anhöriga. Då behövs ett skyddsnät som ger trygghet men också ger stöd för att kunna ta sig ur utanförskapet.

När barn far illa måste extra höga krav ställas på samhällets insatser. Socialtjänstens arbete med utsatta barn ska präglas av hög kompetens och kvalitet för att snabbt och effektivt kunna ta hand om de barn som av olika anledningar behöver trygghet, skydd och stöd.

För de flesta barn och ungdomar är internet idag en självklarhet. Kommunens fältsekreterare har lyft behovet av att kommunen hänger med och kan erbjuda en bra socialtjänst även online. Moderaterna vill nu föra till de medel som behövs för att starta upp och driva socialtjänst online, 600 tkr.

Hedersrelaterat våld får aldrig accepteras och Borås Stad behöver ta ett helhetsgrepp kring frågan. En särskild kontaktperson inom sociala klustret ska finnas för att sköta dessa frågor. Resurser till Kvinnojouren och Utväg måste säkerställas. Obligatorisk utbildning för personal inom både utbildningsklustret och sociala klustret ska genomföras och anmälningsplikten måste tydliggöras. För att råda bot på hedersvåldet behövs också till exempel nya regler för utbetalning av försörjningsstöd. Den praxis som innebär att försörjningsstöd som regel betalas ut till manliga medlemmar i hushållet måste ses över

Borås Stad kan knyta flera familjehem till sig, förslagsvis genom att studera hur konsultföretagen arbetar. Borås Stad ska vara en kommun som är attraktiv för familjehemmen och som kan knyta fler familjehem till sig. Individ- och familjeomsorgsnämnden ska fortsätta arbetet med en förstärkt familjehemsvård.

Unga dementa

Socialstyrelsen har i dagsläget inga riktlinjer för målgruppen "unga dementa", vilket innebär att Borås stad behöver ta fram egna styrdokument till dess att nationella riktlinjer finns. Det behöver tydligt anges vilken nämnd som har ansvar för målgruppen.

Tyvärr är yngre personers demensvård ofta eftersatt och bristfällig. Det är av avgörande betydelse att det finns en väl fungerande verksamhet för yngre dementa. Detta ställer krav på förmåga att följa med vid förändringar hos den som fått diagnosen dement. Det ställer krav på välutbildad personal i demensvård. En väl fungerande demensvård för yngre personer kan ge ökad livskvalitet och fördröja sjukdomsförlopp. God vård och stöd till anhöriga kan möjliggöra att yngre dementa kan bo kvar hemma längre vilket också ger ökad livskvalitet.

En ung demenssjuk tas idag ofta omhand av socialtjänstens handikappomsorg eller blir sjukskriven i hemmet utan planerat stöd. Det behövs ett teamarbete mellan sjukvård, kommun och försäkringskassa. Det behövs fler platser på korttidsboenden - så att anhöriga kan få hjälp och

avlastning. Vi moderater har även föreslagit att utreda möjligheten att bygga ett fristående gruppboende likt ett LSS-boende, som är anpassat för de som är under 65 år och som drabbas av demens i yngre åldrar. Både den sjuke/sjuka och familjen behöver stöd.

Trygghet i staden

För Moderaterna är det självklart att boråsarna ska känna trygghet och att miljön i staden är välvårdad oavsett var eller hur du bor. Vi vill arbeta strukturerat för att med fysiska åtgärder göra Borås tryggare att vistas i. Det kan handla om att förbättra belysning. Det kan vara att omgestalta passager och platser för att göra dem mer tillgängliga och förbättra insynen. Det kan också vara att gallra växtlighet i våra parker för att göra dessa mer inbjudande och säkra att vistas i.

Det får aldrig accepteras att det finns områden där lag och ordning inte respekteras. Brottsligheten har på senare tid tagit över delar av områden. En åtgärd för att komma till bukt med problemen är utökad kameraövervakning.

I dag beviljar länsstyrelserna tillstånd till kameraövervakning som bedrivs på allmän plats. Lagstiftningen bör anpassas till en ny verklighet där avvägning mellan trygghet och brottsupplärning å ena sidan och integritet å andra sidan måste förändras. Den största integritetskränkningen är att bli utsatt för brott. Vi vill att torg, samlingsplatser och särskilt brottsutsatta platser/områden ska kameraöverkas i syfte att öka den upplevda tryggheten hos boråsarna.

Vi vill se lokala, gärna mobila, polisstationer i brottsutsatta områden. Vikten av att ha polisen på plats i närområdet är stort, och den lokala kontakten ska aldrig underskattas. Vi vill att kommunen ska fortsätta dialogen med polisen om vikten av att poliser ska vara synliga i hela kommunen.

Klotter och skadegörelse ska tas på största allvar och sanering ska som huvudregel ske inom 24 timmar. Den hållningen har Kommunfullmäktige fastställt på förslag av Moderaterna. Att snabbt och effektivt ta itu med dessa problem ger en lugnande och trygghetsskapande effekt. En kommunal

jourtelefon tillsammans med en applikation dit kommuninvånare kan anmäla klotter, nedskräpning, trasig belysning och andra trygghetsstörande företeelser ska finnas. Vi vill utreda om det är möjligt att icke kommunal egendom ska kunna saneras av kommunen genom att fastighetsägare erbjuds avtal, via kommunen, för att få snabb och effektiv hjälp till sanering.

Tekniska nämnden ska inventera och ta fram åtgärdsplaner för osäkra trafikmiljöer i och runt Borås. Vi vill nu höja ambitionsnivån. På senare tid har flera brott skett. Ofta i anslutning till parker, gångstråk i grönområden eller i gångtunnlar. För att skapa ett tryggare Borås vill vi ta fram en åtgärdsplan för trygghetskapande åtgärder i parker, gångstråk och gångtunnlar. Som en ytterligare trygghetskapande åtgärd ska hela Viskanpromenaden färdigställas med belysning.

Vid medborgardialoger har kommuninvånare, från olika orter i kommunen, fört fram att de upplever trafikmiljön som osäker vid skolor, utmed genomfartsleder för att ta några exempel. Gång- och cykelvägar skulle förbättra trafikmiljön avsevärt för de boende utanför stadskärnan. Vi vill att Tekniska nämnden, när de presenterar åtgärder för att bygga bort osäkra trafikmiljöer, har haft en dialog med väghållaren så att tiden från förslag till färdig gång- och cykelväg blir så kort som möjlig.

Utbildning

En förskola som ger växtkraft

Den svenska förskolan är unik med sitt fokus på omsorg, lärande och pedagogik. För att få en förskoleverksamhet med så bra kvalitet som möjligt krävs utbildad personal. Förskollärare, barnskötare eller annan adekvat utbildning ska krävas för att få fast anställning i förskoleverksamheten. Detta ska i så stor grad som möjligt även gälla vikarie- och timanställningar. I dag är det dock stor brist på utbildad personal, både förskollärare och barnskötare. Det är viktigt att finna former för att både nyrekrytera och att få tillbaka utbildad personal som idag valt bort att arbeta i förskolan. Åtgärder måste också vidtas för att behålla och kompetensutveckla befintlig personal. Det är av största vikt att finna former för kompetensutveckling som ger en långsiktighet.

Familjecentraler finns idag på flera platser i Borås - bland annat Boda, Norrby och Sjöbo. Barnavårdscentral, barnmorskemottagning, socialrådgivning, bibliotek och öppen förskola är ofta förekommande inslag. Moderaterna ser positivt på familjecentraler och vill därför se fler familjecentraler och/eller familjecentralsliknande verksamhet på fler platser i kommunen.

Barn och unga i hela Borås ska ges förutsättningar och tidiga insatser för att de ska kunna slutföra sina studier med godkända betyg. Därför är det viktigt att familjer tidigt får insikt om språkets betydelse för att klara framtida studier. Vi vill att förskola, socialtjänst och kulturen söker vägar, för att tillsammans med personal inom BVC och/eller familjecentraler, använda sig av hembesök som en metod för att tidigt få kontakt med föräldrar och ge barnen deras första kontakt med böcker.

Vi står inför stora behov av nya förskoleplatser. För att klara utmaningen behöver vi ta hjälp av byggherrar som vill bygga och hyra ut förskolelokaler, samt av fristående förskoleaktörer som vill etablera sig i Borås. Moderaterna fick bifall i Budget 2017 för sitt yrkande, att Förskolenämnden i samverkan med Lokalförordningsnämnden, ska undersöka möjligheterna att få fram fler förskoleplatser, än vad investeringsbudget medger, genom att hyra förskolelokaler. Det är en bra start, men som behovet ser ut idag kommer det krävas ytterligare åtgärder.

En skola som ger växtkraft

Alla elever ska ges möjligheter att uppnå kunskapsmålen, oavsett förutsättningar. Det är viktigt att alla elever får den kunskapsstimulans de behöver för att utvecklas. För elever som behöver extra stöd ska insatser sättas in tidigt samtidigt som elever som har lättare att lära ska ges extra stimulans. Det ska även finnas kunskapskontrakt och nolltolerans mot dåliga skolor ska gälla.

En rättvis skola innebär inte att alla elever ska ha exakt likadan utbildning. En rättvis skola innebär att alla elever ges lika goda möjligheter att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Läxhjälp hjälper de flesta elever att höja resultaten. Moderaterna fick i 2017 års budget igenom ett sökbart läxhjälpbidrag för föreningar. Vi tror att läxhjälpen blir bäst om så många aktörer som möjligt är med och erbjuder elever det stöd de behöver. Det kan vara fritidsgårdar, näringslivet och föreningar.

Otillräckliga kunskapsresultat gör att vi moderater vill att Grundskolenämnden arbetar för att erbjuda mer undervisningstid. Målsättningen ska vara att alla på sikt utökar sin skoldag med ytterligare en timmes undervisning. Internationella studier ger stöd för sambandet mellan utökad undervisningstid och kunskapsresultat och utökad undervisningstid har visat sig ge tydliga positiva effekter för elevernas resultat i matematik i såväl lägre som högre årskurser.

En modern kunskapsskola utvecklas i takt med att samhället förändras och i ett allt mer digitaliserat samhälle är det viktigt att lära sig det språk som styr hur datorer, datorprogram och internet fungerar.

Samtidigt ska alla elever oavsett bakgrund ges samma förutsättningar att klara vidarestudier och arbete. I dag ser användandet av modern teknik mycket olika ut på olika skolor. Alla elever har inte samma förutsättningar att ta del av den kunskap som finns kring den stundande teknikutvecklingen. Det vill vi ändra på. Programmering ska ingå i undervisningen redan från första klass.

Trygghet och studiero var ett område som fick anmärkningar vid Skolinspektionens granskning av Borås Stads skolor. För att förbättra studieron och tryggheten vill vi att Grundskolenämnden arbetar för att förstärka skolor med fler personalgrupper, till exempel socialpedagoger. En annan åtgärd vi vill lyfta fram är mobila team med fritidsledare som kan stödja skolor och skapa trygghet bland elever.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade i juni 2017 att skollagen medger att kommuner inrättar och driver resursskolor för elever i behov av särskilt stöd. Vi ska vara försiktiga med att skapa särlösningar, men vi kan inte blunda för att det finns elever med mycket omfattande behov av särskilt stöd och att det för dem kan vara motiverat med särskilt anpassade verksamheter. En enig Grundskolenämnd klubbade i augusti igenom en försöksverksamhet av en särskild undervisningsgrupp under hösttermin 2018. Moderaterna avsätter medel till Grundskolenämnden för införandet av en sådan undervisningsgrupp.

Skolan har en viktig uppgift i att skapa utrymme för diskussion och eftertanke om de värderingar som finns i vårt samhälle. De ofattbara övergrepp som ägde rum under förintelsen får aldrig glömmas. Kunskaper om de drivkrafter som ledde fram till förintelsen är viktiga dels för att förebygga mobbning och trakasserier och i det större perspektivet för att förhindra att historien upprepas. Därför har arbete med att återinföra värdegrundsarbete/Bra Kompis på Borås Stads grundskolor påbörjats. Moderaterna avsätter ytterligare medel till Grundskolenämnden så att verksamheten kan fortsätta under 2018.

Skolbibliotek och skolbibliotekarien är viktiga för skolans arbete med läsinläring och språkutveckling. Vi ser det som självklart att skolan använder sig av den resurs som skolbiblioteken är. Vi vill därför säkerställa att finansiering finns för de skolbibliotek som har ett nära samarbete med undervisande lärare.

Antalet platser på Borås grundskolor är idag ytterst begränsat. Det är därför viktigt att Grundskolenämnden tillsammans med Lokalförvaltningsnämnden ständigt följer upp och ser över lokalbehovet inom grundskolan. Antalet elever i Borås F-9 skolor är idag ca 12 000. Fram till 2020

beräknas antalet elever öka med ytterligare 1 500. Beslut har tagits i Grundskolenämnden att omedelbart börja planera för ytterligare en grundskola i Borås. Vi moderater anser att behovet är större än så - fler skollokaler kommer att krävas både i centrala Borås och ute i våra serviceorter.

I budget togs beslut om att införa aktivt skolval, vilket börjar gälla på alla kommunens grundskolor från höstterminen 2018. Även spetsutbildning inom matematik på en av de kommunala högstadieskolorna beslutades. För dessa förändringar avsätter moderaterna medel.

I Grundskolenämndens budget:1 skriver de rödgröna att tillägget till små skolor på små orter kommer att sänkas. Vi moderater motsätter oss den förändringen och vill i budgeten för 2018 bibehålla summan 700 tkr/år - per skola.

Rörelse för bättre skolresultat

Idag finns det många barn och ungdomar i skolåldern som inte rör sig tillräckligt mycket för att uppnå en god hälsa. Fler och fler pekar på att motion och hälsosamma vanor underlättar lärande och kunskapsutveckling. För att säkerställa att alla elever rör på sig tillräckligt mycket ska skoldagen innehålla fysisk aktivitet. Det kan vara ytterligare en timmas idrott, puls för lärande (korta pulspass under skoldagen) eller annan aktivitet. Grundskolenämnden ska ge skolorna möjligheter att finna formerna för att eleverna ska erbjudas mer rörelse under skoldagen.

Mer profilering

Vi vill arbeta för att fler grundskolor i Borås väljer att profilera sig. Tillsammans med införandet av aktivt skolval, från och med höstterminen 2018, skulle våra ungdomar i stort sett kunna välja både skola och inriktning för sin utbildning. Idrotts-, estetisk-, natur- och praktisk profilering är exempel som idag finns att tillgå på olika skolor i kommunen. Vi vill värna om dessa och alla andra typer av profilering som tenderar att öka mångfalden i skolan. Det ligger väl i linje med den skolverksamhet som vi vill se i Borås.

I dag finns det förskolor i Borås som har avdelningar för finskatalande barn. För att dessa barn ska ha möjlighet att fortsätta lära sig finska språket behövs en eller flera skolor som erbjuder undervisning på finska. Grundskolenämnden ska utreda och föreslå vilka skolor som ska erbjuda undervisning på finska.

Förebyggande program mot psykisk ohälsa

Trygga och välmående elever samt arbetsro i klassrummen är en förutsättning för att eleverna ska klara skolan med framgång. Därför är det oroande att den psykiska ohälsan bland ungdomar i högstadiet och gymnasiet ökar och framför allt drabbar unga kvinnor. Att bli utsatt för kränkande behandling, svårigheter att läsa och skriva, trassliga familjeförhållanden, stress och upplevda förväntningar från samhället kan alla vara tänkbara orsaker till att elever mår psykiskt dåligt. Samtidigt visar Pisa 2015 att var sjätte 15-åring utsätts för kränkningar och trakasserier flera gånger i månaden. Det är en utveckling som måste vändas. Varje barn har rätt till en skola som ger en bra start i livet och att snabbt få hjälp när hjälpen behövs.

Trots skollagens krav på att arbeta med förebyggande program mot psykisk ohälsa visar en undersökning av Sveriges Skolläkare att 80 procent av grundskolorna inte har något sådant program. Det behöver därför ses över hur alla skolors förebyggande arbete mot den psykiska ohälsan kan stärkas och ett program ska tas fram som utgår från beprövade och vetenskapliga metoder.

Matlyft

Matvanor, hälsa och lärande hänger ihop och påverkas av varandra. Att varje dag få i sig den mängd energi och näring som kroppen behöver är en förutsättning för att en elev ska må bra, utvecklas samt orka koncentrera sig och prestera i skolan. Mätta elever som ätit en bra skollunch bidrar till bättre arbets- och studiemiljö, både för elever och för skolpersonal. Flera kommuner arbetar redan aktivt med frågan och det vill vi att Borås också ska göra.

Moderaterna vill att Grundskolenämnden, utifrån sin utökade budgetram, utreder möjligheterna till ett "Matlyft inom skolan". Åtgärder inkluderar utbildningsinsatser av skolornas befintliga kockar, men också att en webbaserad modulutbildning tas fram för de av skolans medarbetare som idag arbetar inom kostenheten, men inte är utbildade kockar.

Ge lärarna växtkraft

Om skolan är Borås framtid är läraren och rektorerna dess viktigaste resurs. För att underlätta den administrativa bördan som våra lärare och rektorer har i framförallt grundskolan, ska de fortsättningsvis ha möjlighet att få avlastning i det administrativa arbetet. Detta så att det pedagogiska uppdraget går att säkerställa.

I samband med KAL-gruppens arbete i början av 2017 beslutades om 6 nya tjänster, lärarcoacher. De fackliga representanterna uttryckte dock behov av ytterligare tjänster. Vi vill därför att Grundskolenämnden ser över möjligheten att utöka antalet lärarcoacher.

Fritidshemmen

Fritidshemmen erbjuder elever i unga åldrar en meningsfull tid utanför skoltid som ska stimulera elevernas lärande och utveckling. Fritidshemmen har, med rätt förutsättningar, en möjlighet att stärka det lärandet som sker i skolan. Fritidshemmen bör få ett större fokus på kunskap där lärande, idrott och estetisk verksamhet och hjälp med läxor är naturliga inslag i verksamheten. Fysisk aktivitet leder till att elever presterar bättre i alla ämnen. Vi vill därför stärka fritidshemmens möjligheter till mer fysisk aktivitet och idrott. I välfärdsbokslutet ser vi att det finns ungdomar som inte är engagerade i någon förening alls. Om föreningslivet kan finna samarbetsformer med fritidshemmet skapar vi förutsättningar för barn och unga att hitta nya fritidsintressen, och vi skapar också möjlighet för fritidshemmen att utveckla sin verksamhet.

Gymnasieskola och vuxenutbildning

Gymnasieskolan är viktig, där läggs grunden för arbetslivet eller för vidare studier. Gymnasieskolan ska ta hänsyn till att ungdomar har olika mål och ambitioner. Vissa vill gå vidare till högskola direkt efter gymnasiet medan andra drömmer om att få ett jobb så snabbt som möjligt. Oavsett studieinriktning ska alla studenter lämna gymnasiet med fullständiga betyg.

Ett sammanhållet arbete, genom hela skolsystemet, för elever med autismspektrumtillstånd (AST) är nödvändigt. Det finns sedan tidigare avsatt budgetmedel för att utveckla verksamheten så att den möjliggör att elever kan gå kvar i kommunens gymnasieskolor. Vi vill stärka detta arbete ytterligare och tillför Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 3,5 mnkr.

Bäckängsgymnasiet har nyligen renoverats och fått en ny matsal och en bättre biblioteksmiljö. Det är dock inte tillräckligt för att klara dagens elevsituation. Skolan är byggd för 1100 elever men har i dagsläget cirka 1400 elever. De planer som finns på en utbyggnad av Bäckängsgymnasiet ska lyftas fram för ny prövning. Skolan behöver bland annat ytterligare lektionssalar och grupperum.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska under kommande verksamhetsår arbeta för att öka antalet förstelärare på våra gymnasieskolor. Fler förstelärare innebär att kvaliteten på undervisningen höjs.

Ordning och reda i styrning och ekonomi

Borås behöver ett ledarskap som står för kontinuitet, tydlighet, närvaro och hållbarhet. Ett ledarskap som garanterar boråsarna att de medel som de bidrar med till kommunens verksamheter används på ett ändamålsenligt sätt. Ett ledarskap som motverkar ryckighet och oklara förutsättningar för att planera verksamheten. Ett starkt lokalt politiskt ledarskap med förtroende för verksamheterna skapar utrymme för utveckling, hög kvalitet och god arbetsmiljö. Detaljstyrning och onödigt byråkratisering ska motverkas. Kommunens kärnverksamheter – vård, utbildning, omsorg och infrastruktur – ska alltid stå i fokus.

Budgetföljsamhet är ett mått på kommunens finansiella kontroll och en förutsättning för alla satsningar. Just nu råder visserligen brinnande högkonjunktur, men historien har lärt oss att sådana inte varar för evigt. Kommunstyrelsen behöver därför ta sin uppsiktsplikt på allvar. Samordningen av åtgärder för styrning och ledning av kommunens verksamheter behöver förstärkas. En tidsgräns för beredning av ärenden behöver införas. Hela beslutsprocessen behöver genomsyras av tydlighet och transparens. Vi anser att nämndernas buffertar bara ska få tas i anspråk efter beslut av Kommunstyrelsen. Syftet med buffertar är att nämnderna under året ska ha en beredskap för oförutsedda händelser. Innan bufferten får tas i anspråk ska en åtgärdsplan ha upprättats och alla andra åtgärder ska ha prövats. Slutligen behöver vi en ständig och kontinuerlig analys av samtliga verksamheter i kommunen. Vad gör vi? För vem? Varför? Bör vi fortsätta med verksamheten? Uppdrag beslutade av Kommunfullmäktige ska prioriteras.

Vi har i många år talat om att nödvändigheten att förändra vårt sätt att arbeta med mål och indikatorer. Det förslag som vi vill presentera innebär att visionen Borås 2025 fastställda målområden och strategier ligger till grund för de mål och indikatorer som kommunfullmäktige fastställer. KF:s indikatorer ska vara få till antalet och det krävs sedan att nämnderna får verksamhetsindikatorer att följa som leder fram till att KF-indikatorerna nås (se bilaga 1).

Övriga verksamheter

Låt näringslivet få förutsättningar att växa

Fler jobb och minskat utanförskap hör till kärnan i moderaternas politik. Jobb skapas i företag och av företagare och politikens uppgift är att skapa förutsättningar för företagen att skapa jobben. Möjligheten att möta framtidens utmaningar ligger i Borås förmåga att vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i och där det finns en dynamisk arbetsmarknad där framtidens jobb kan växa fram. Detta ter sig ännu viktigare efter den nedslående placering som Borås fick i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet. Staden har en fallande trend i dessa mätningar och det är därför viktigt att de bakomliggande orsakerna utreds och att andra, högre rankade, kommuners arbete analyseras.

Borås ska vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i och vi är öppna för initiativ som stärker Borås arbetsmarknad. Vi vill ha ett företagsklimat som kännetecknas av god service, öppen dialog och snabba svar. Vi vill att en konkurrenspolicy med tillhörande riktlinjer och regler ska tas fram. Attityden till företagande och kunskapen om företagandets betydelse för välfärden är viktigt. Moderaterna anser att kommunen måste sträva efter en ökad tydlighet gentemot näringslivet. Genom att införa tjänstegarantier kan tydligheten öka, en fråga som Moderaterna motionerat om redan 2014. Exempelvis bör Borås Stad garantera att det finns en borte tidsgräns för hur lång tid det tar innan man får träffa en handläggare eller när en ansökan om bygglov behandlas.

Vi vill att myndighetsperspektiv byts till ett tydligt serviceperspektiv. All överflödigt byråkrati ska minimeras. Kommunen ska garantera en rättssäker och effektiv handläggning av alla ärenden. Bra bemötande, hög tillgänglighet och god service från kommunens sida gentemot näringslivet ska vara självklart. Därför har vi föreslagit att en väg in ska kompletteras med en tillståndslots som kan rådgöra med små och stora verksamheter i tillståndsfrågor.

Snabbare etablering för dem som kommit till Sverige

Att stå utanför arbetsmarknaden under lång tid är förödande för individen och innebär betydande samhällsekonomiska förluster. Det är en utmaning att underlätta integrationen för dem som kommit hit och får rätt att stanna. Strategin för att bryta utanförskapet grundas på uppfattningen att alla kan och vill delta och integrationsarbetet måste finnas i alla verksamheter. Det viktiga är att individen står i centrum för att själv kunna utvecklas på bästa sätt. Mottagandet av nyanlända ska syfta till integration, arbete och delaktighet vilket i sin tur kräver satsningar på jobb, utbildning och bostäder. Snabbare etablering på arbetsmarknaden och ökad integration ska genomsyra alla strategiska mål.

Ökad tillväxt i bostadsbyggandet

Borås växer och ska fortsätta att växa. Det medför ett större behov av bostäder och det finns många intresserade företag som vill medverka i arbetet med att bygga fler bostäder till boråsarna. Idag hänvisas det till pågående arbete med planprogram när företag skickar en förfrågan om markanvisning. Pågående arbete med planprogram måste färdigställas under 2018 för att ansökningar om markanvisningar ska hanteras inom rimlig tid. Risken är annars att byggföretagen väljer bort Borås som en lämplig plats att bygga bostäder i då de får vänta orimligt länge på besked om de får en markanvisning eller inte.

Ett mer effektivt sätt att arbeta med markanvisningar och planprocesser behöver utvecklas. Vi anser att steget med planprogram inte skulle behövas om kommunen har framförhållning i planprocesserna. Vid en förfrågan om markanvisning ska kommunen i de flesta fall redan ha uttalat vad marken är lämplig för. Detaljplanearbetet kan då startas direkt när markanvisningsförfrågan beviljats. Vi anser att även om markanvändning inte uttalats kan momentet med planprogram i de flesta fall utgå.

Borås är i behov av utbildade och kompetenta medarbetare till näringsliv, samt kommunala och regionala verksamheter. För att vår kommun ska upplevas som attraktiv att bosätta sig i måste Borås kunna erbjuda attraktiva bostadsområden utifrån människors olika behov såväl i stadskärnan som på landsbygden. Det finns behov av hyresrätter, bostadsrätter, radhus, egna hem och sjönära boenden. För att detta ska kunna bli möjligt måste kommunen förbättra servicen i myndighetsutövningen samt underlätta byggnation genom att ha korta handläggningstider och att inte ställa högre krav än vad normer och lagstiftning anger.

Mark och etableringar

För att klara av att tillgodose behovet av mark för företagsetableringar krävs en aktiv markpolitik och hög planberedskap. Vi vill tydliggöra kommunens ambitioner och syn på kommunens markinnehav, markanvändning, markanvisningar och markpriser för att redovisa hållningen gentemot företag som är intresserade av att delta i utvecklingen av Borås. Vi behöver planera för och utveckla fler industriområden.

Redan etablerade företag måste ges rätt förutsättningar, speciellt speditörstunga aktörer med många lastbilstransporter. Det finns sedan lång tid tillbaka bekymmer med vild parkering av lastbilar runt om på stadens verksamhetsområden. Vi vill därför att det tydligt pekas ut vilka tomter som i framtiden kan användas som ställplatser för lastbilar.

Kommunen ska pröva nödvändigheten av att äga lokaler och se över användningsområden. De lokaler och den mark som inte behövs i kommunens regi ska säljas. Arbetet med att inrätta en distributionscentral ska fortgå liksom tidigare planerat.

Nya bostadslösningar behövs

De människor som är utan bostad tillhör en av samhällets mest utsatta grupper. Tyvärr kan vi notera att det är en grupp som växer i Borås. Vi behöver få fram lösningar för dem som saknar tak över huvudet. En bostad är en absolut förutsättning för att kunna ta tag i andra problem. Ansvaret för boendesamordning behöver tydliggöras, men även mandat och befogenheter kopplat till biståndsbeslut om sociala bostäder behöver klargöras. Vi ser att det behövs en funktion som samordnar behovet av bostäder alltifrån ungdomar som har varit placerade i samhällets vård, personer med psykiska besvär samt de som kommer via etableringen och har behov av bostad. Individ- och familjeomsorgsnämnden har fått i uppdrag att utreda hur vi på bästa vis kan samordna arbetet med att finna bostäder åt de som nu är utanför bostadsmarknaden.

Fritid

Vi strävar ständigt för att göra Borås friluftsliv så tillgängligt och bra som möjligt. Ökad aktivitet innebär inte bara tillfredställelse för individen utan också lägre ohälsotal. Näridrottsplatser och aktivitetsplatser är ett effektivt och bra sätt för spontanaktivitet och lokala fritidsinslag. Kommunfullmäktige har beslutat att en näridrottsplats ska finnas på Hulta. Vi anser därför att innan någon annan näridrotts-/aktivitetsplats anläggs i kommunen ska barn och unga på Hulta få tillbaka sin.

Organisationen *Framtid Fristad* har lyft fråga om en aktivitetsplats i centrala Fristad. Plats är föreslagen, men ytterligare dialog behöver föras mellan Tekniska nämnden och Trafikverket för att finna en säker lösning för att komma till och från området. Det krävs en lösning innan planeringen kan fortsätta.

Vi moderater har vid två tillfällen fått igenom förslag om att rusta upp näridrottsplatsen och aktivitetsparken på Norrby. Vi anser att när det nu planeras en förskola i direkt anslutning till området ska berörda nämnder (Lokalförsojnings-, Förskole-, Fritids och folkhälso- samt Tekniska nämnden) ha en tät dialog i syfte att värna de ytor som idag används av barn och unga för spontanidrott.

Nya badbryggor är efterfrågade, bland annat i Gånghester och Hedared. För att kostnadseffektivisera satsningarna ser vi gärna att skötsel och underhåll sköts av de lokala föreningarna.

Ridsporten lockar många unga, framförallt flickor och i antalet utövare kan sporten jämföras med fotboll. Idag riskerar konflikter att uppstå då hästarna rids på befintliga spår och leder avsedda för gående och löpare. Vi vill att det utreds var konflikter uppstår samt vilka åtgärder som kan vidtas för att möjliggöra för ryttare att utöva sin sport.

Tillväxt av aktörer ger boråsaren större valfrihet

En vanlig och ofta medveten retorisk felbeskrivning är att framställa välfärd med olika aktörer som en marknad. Men välfärden har inte likt en marknad ett pris och en produktionsnivå där utbud och efterfrågan möts. I välfärden är det istället behov och inte betalningsförmåga som styr. Till skillnad från en marknad där ekonomiska krafter står för styrningen, är det inom välfärden politiker som beslutar om tjänster och anslag. Det ställer höga krav på att utforma system som gör att varje skattekrona används rätt.

Utbildning, vård och omsorg ska ges likvärdigt oberoende av kön, härkomst, sexuell läggning eller religiös tillhörighet. Olika aktörer behövs. Offentliga, kooperativ, aktiebolag, icke-vinstdrivande bolag och andra skapar dynamik och höjer kvaliteten. För brukaren kan det också finnas en trygghet i att kunna välja bort en utförare. Utgångspunkten är inte att tillgodose den enskilde aktörens intressen. De olika aktörerna finns till för att ge brukarna en större valfrihet. Borås Stad bör istället för att motarbeta andra aktörer i välfärden välkomna dem. Vi borde ta till oss av innovationer och förbättringar och

inspireras av andra. Vi behöver också kunna förändra kostnadsnivån i takt med att verksamheten utökas. Därför föreslår vi att Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillse att berörda nämnder, då verksamhet utökas eller ny verksamhet tillkommer, prövar möjligheten till alternativ utförare. Exempelvis bjuda in fristående förskoleaktörer samt teckna ramavtal för platser på LSS-boende och Vård- och omsorgboende.

Låt kommunens medarbetare växa

Utan personalen skulle inte Borås Stad ha någon service att erbjuda invånarna. Ingen förskola, skola, äldreboende eller social insats är bättre än sina medarbetare. Kunniga och engagerade medarbetare är en förutsättning för att välfärden ska hålla den kvalitet som Moderaterna eftersträvar.

Välfärden står inför ett generationsskifte samtidigt som demografin kommer att öka behoven. De flesta som arbetar inom välfärden trivs med sitt jobb. Men det finns också upplevelser om att det är svårt att påverka den egna arbetsplatsen, att arbetet är krävande och att möjligheterna inom lön- och karriärsutveckling är små. Borås Stads förmåga att även fortsättningsvis kunna rekrytera och behålla rätt kompetens är avgörande för vilken välfärd vi kan bedriva. Moderaterna har sedan tidigare fått gehör för att en kompetensförsörjningsplan ska tas fram.

För att enskilda ska kunna få första jobbet ska kommunen ha möjlighet att använda sig av visstidsanställningar, inte enbart arbetsmarknadsinsatser. Varje möjlighet för en individ långt ifrån arbetsmarknaden att komma närmare arbetslivet är ett positivt inslag.

Skickliga ledare bidrar till god arbetsmiljö och ger medarbetarna förutsättningar att lyckas och politiken måste skapa förutsättningar för ett gott ledarskap. Chefer inom välfärdssektorn behöver administrativt stöd, ansvar för ett rimligt antal anställda och en kontinuerlig kompetensutveckling. Balans behöver råda mellan att ställa krav och mäta, och att ge utrymme åt professionerna att utveckla verksamheterna.

Miljö

Miljö- och konsumentnämnden redovisar i sitt budgetunderlag att ekonomin är ansträngd. Vi anser att nämnden ska fokusera på myndighetsutövning och de uppdrag de har enligt reglementet.

För att effektivisera myndighetutövningen vill vi utreda möjligheten att införa den s.k. Rättviksmodellen. Modellen går ut på att förvaltningen, vid miljökontroll, ska ändra sin avgiftsmodell. En låg årlig fast avgift tas ut, och sedan sker ytterligare avgift först när kontroller genomförts och bara för den tid som lagts ner. Fokus ska ligga på service till företagen, vilket sker på plats och inte genom blanketter och omedelbara sanktioner. Detta för att underlätta kontrollen, öka dialogen och hjälpa företagen att göra rätt.

Klang och jubel

År 2021 blir det klang och jubelföreställning i kommunen eftersom Borås Stad firar sitt 400-årsjubileum. För att kunna planera detta event krävs redan nu att vi avsätter medel, förslagvis via en fondering.

Investeringar

Investeringsplan

- Stadsparken är en oas för boråsaren. De senaste åren har parken med lekplats, orangeri, dansbana och isbana blivit just den mötesplats som vi önskade. Dock saknas den grundläggande service som besökaren kan förvänta sig, nämligen en offentlig toalett. Vi vill att byggnation av toalett/HWC finns med i investeringsplanen för budget 2018.
- Vi vil avsätta 3 mnkr för att starta arbetet med att genomföra ett nytt gemensamt skyttecenter. Plats ska fastställas för att kunna påbörja miljöprovning.

Investeringsplan 2018-2020

Verksamhet	Total utgift	Utgift tom 2017	Budget 2018	Plan	
				2019	2020
GEMENSAMMA FUNKTIONER					
<u>Särskilda servicefunktioner</u>					
Energibesparande åtgärder inklusive belysning	<i>Lfn</i> 24 000		8 000 <i>B</i>	8 000	8 000
Solenergi	<i>Lfn</i> 6 000		2 000 <i>B</i>	2 000	2 000
Tillgänglighetsanpassning	<i>Lfn</i> 3 000		1 000 <i>B</i>	1 000	1 000
Hyresgästanpassning	<i>Lfn</i> 24 000		8 000 <i>B</i>	8 000	8 000
Säkerhetsinvesteringar	<i>Lfn</i> 3 000		1 000 <i>B</i>	1 000	1 000
Underhållsinvesteringar	<i>Lfn</i> 117 000		39 000 <i>B</i>	39 000	39 000
Miljöanpassningar	<i>Lfn</i> 3 000		1 000 <i>B</i>	1 000	1 000
Hyresgästanpassning Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen	<i>Lfn</i> 12 000		4 000 <i>B</i>	4 000	4 000
Restaurering av Vattentornet, Borås	<i>Lfn</i> 9 000	401	8 599		
Flamenska gården utvändig hiss	<i>Lfn</i> 1 500			1 500	
Kopiatorer/utskriftsenheter	<i>Sn</i> 9 000		3 000 <i>B</i>	3 000	3 000
Fordon och maskiner	<i>Sn</i> 45 000		15 000 <i>B</i>	15 000	15 000
Kommunikationsutrustning IT	<i>Sn</i> 9 000		3 000 <i>B</i>	3 000	3 000
Pantängen	<i>Sn</i> 6 000		6 000 <i>B</i>		
SUMMA GEMENSAMMA FUNKTIONER	271 500	401	99 599	86 500	85 000
INFRASTRUKTUR OCH SKYDD					
<u>Markförsörjning</u>					
Inköp av fastigheter	<i>Ks</i> 120 000		40 000	40 000	40 000
SUMMA INFRASTRUKTUR OCH SKYDD	120 000		40 000	40 000	40 000
GATOR, VÄGAR OCH PARKER					
<u>Kommunikationer</u>					
Beläggningsunderhåll	<i>Tn</i> 25 500		8 500 <i>B</i>	8 500	8 500
Attraktiv stad	<i>Tn</i> 10 500		4 500 <i>B</i>	3 000	3 000
Div mindre gatu- och broarbeten	<i>Tn</i> 24 500		13 500 <i>B</i>	5 500	5 500
Program för tillgänglighet	<i>Tn</i> 3 000		1 000 <i>B</i>	1 000	1 000
Gång- och cykelvägar	<i>Tn</i> 33 500		14 500 <i>B</i>	9 500	9 500

Reinvestering gatubelysning inom/utom tätort	Tn	3 000		1 000	B	1 000	1 000
Ny kollektivtrafik	Tn	21 000	14 800	2 000	B	2 100	2 100
Upprustning centrummiljöer	Tn	6 000		2 000	B	2 000	2 000
Borås flygplats	Tn	1 500		500	B	500	500
Promenadstråk längs Viskan	Tn	9 000		3 000	B	3 000	3 000
Ny Nybro	Tn	9 000		9 000			
Toaletter i Stadsparken (Orangeriet)	Lfn	3 000		3 000	B	<i>Tillägg</i>	
<u>Parkverksamhet</u>							
Grönområdesplanen	Tn	3 000		1 000	B	1 000	1 000
Lekplatser/mötesplatser	Tn	15 000		5 000	B	5 000	5 000
Diverse mindre parkinvesteringar	Tn	4 500		1 500	B	1 500	1 500
Trygghetsåtgärder, belysning och grönstruktur	Tn	4 500		1 500	B	1 500	1 500
Smarta papperskorgar	Tn	3 000		3 000			
Aktivitetsplats i Fristad	Tn	11 500				7 500	4 000
SUMMA GATOR, VÄGAR, PARKER		188 000	14 800	74 500		52 600	49 100
<u>FRITID OCH KULTUR</u>							
<u>Idrotts- och fritidsanläggningar</u>							
Utveckling av konstgräsplaner	FoF	6 000		2 000	B	2 000	2 000
Utveckling av näridrottsplatser	FoF	8 000		3 000	B	3 000	2 000
Utveckling av idrottsanläggningar ute och inne	FoF	4 500		1 500	B	1 500	1 500
Utveckling av spår och leder	FoF	10 500		3 500	B	3 500	3 500
Utveckling av badplatser (utabad)	FoF	1 500		500	B	500	500
Evenemangsstaden Borås	FoF	8 000		3 500	B	3 500	1 000
Ny fullstor konstfrusen isbana	FoF	2 000				2 000	
Lundby Park	FoF	3 500		1 500	B	1 500	500
Utveckling av wi-fi till våra idrottsanläggningar	FoF	1 150		650	B	500	
Stadsparksbadet Etapp 1	Lfn	93 300	30 084	63 216	B		
Boråshallen ombyggnad (tillgänglighetsanpassning)	Lfn	20 000				20 000	
Sven Ericsonvallen	Lfn	13 500	500	6 000		7 000	
Ny hall i Fristad	Lfn	31 200				3 000	28 200
Sjöbohallen utvändig hiss	Lfn	1 500				1 500	
Fristadhallen utvändig hiss	Lfn	1 500					1 500
Skyttecenter	Lfn	3 000		3 000	B	<i>Tillägg</i>	
<u>Kulturverksamhet</u>							
Scen teknik, Stadsteatern	Kn	72 000	15 762	56 238	B		
Black Box, Stadsteatern	Kn	25 000	405			15 000	9 595
Konstnärlig gestaltning	Kn	9 000		3 000	B	3 000	3 000
Skulpturbienallen	Kn	3 000		1 000	B	1 000	1 000
Förvaltningsövergripande investeringar	Kn	1 500		500	B	500	500
Meröppet bibliotek	Kn	300		300	B		
Kulturskolan på Simonsland	Kn	7 000		7 000			
Kulturskolan på Mötesplats Hässleholmen	Kn	1 000		1 000			
SUMMA FRITID OCH KULTUR		324 950	46 751	157 404		69 000	54 795
<u>AFFÄRSVERKSAMHET</u>							
<u>Näringsliv</u>							
Utbyggnad av industriområde Viared Västra	Ks	6 100		6 100			
Utbyggnad av industriområde Nordskogen	Ks	1 400				1 400	
Utbyggnad av övriga industriområden	Ks	30 000		10 000		10 000	10 000
<u>Bostäder</u>							
Utbyggnad av bostadsområden	Ks	30 000		5 000		15 000	10 000

SUMMA AFFÄRSVERKSAMHET		67 500		21 100	26 400	20 000
PEDAGOGISK VERKSAMHET						
<u>Förskola</u>						
Tallbacken, 6 avd	<i>Lfn</i>	35 000	32 870	2 130	<i>B</i>	
KreaNova Norrby, 6 avd	<i>Lfn</i>	40 380	21 188	19 192	<i>B</i>	
Silverpoppeln Göta, 6 avd	<i>Lfn</i>	34 500	5 022	29 478		
Hässleholmen Tunnlandsgatan, 6 avd	<i>Lfn</i>	34 500	4 700	29 800		
Gånghester, 6 avd	<i>Lfn</i>	37 950	500	27 950		9 500
Sjömarken, Badstrandsvägen, 6 avd	<i>Lfn</i>	37 950		26 950		11 000
Kristinegården, 6 avd	<i>Lfn</i>	38 950	500	7 500		30 950
Alideberg, 6+1 avd	<i>Lfn</i>	40 150		20 075		20 075
Byttorp, 6 avd	<i>Lfn</i>	37 950		2 000		31 950
Norrby 2, 6 avd	<i>Lfn</i>	37 950	500	6 500		30 950
Sandared, 6 avd	<i>Lfn</i>	37 950		500		18 725
Hulta- Svengärde, 6 avd	<i>Lfn</i>	37 950		2 000		12 000
Dalsjöfors, 6 avd	<i>Lfn</i>	37 950		2 000		12 000
Vid Sjöboskolan, 6 avd	<i>Lfn</i>	37 950				2 000
Sparsör Vinkelvägen, 6 avd	<i>Lfn</i>	37 950	200	500		2 000
Förskolor inventarier	<i>Fn</i>	7 000		1 600	<i>B</i>	1 800
Öppen förskola inventarier	<i>Fn</i>	400		400	<i>B</i>	
Familjecentral inventarier	<i>Fn</i>	400		400	<i>B</i>	
<u>Grundskola</u>						
Fristadskolan högstadie ombyggnad	<i>Lfn</i>	43 660	39 931	3 729	<i>B</i>	
Daltorpskolan gymnastikhall, verksamhetsanpassning	<i>Lfn</i>	13 400	8 236	5 164	<i>B</i>	
Gånghesterskolan om- och tillbyggnad	<i>Lfn</i>	105 000	16 310	88 690	<i>B</i>	
Sjömarkenskolan tillbyggnad	<i>Lfn</i>	114 000	298	25 000		88 702
Norrbyskolan återställning till skola	<i>Lfn</i>	43 430	500	21 465		21 465
Byttorpsskolan om- och tillbyggnad	<i>Lfn</i>	110 800	500	2 000		54 150
Särlaskolan ombyggnad 7-9	<i>Lfn</i>	146 000	1 259			10 000
Myråsskolan om- och tillbyggnad, 4 parallell	<i>Lfn</i>	130 000	1 047			4 000
Erikslundsskolan om- och tillbyggnad	<i>Lfn</i>	110 000	500			1 000
Ny skola	<i>Lfn</i>	200 000		500		2 000
Sandgärds skolan	<i>Lfn</i>	70 000				1 500
Utvändig hiss, 4 skolor	<i>Lfn</i>	6 000		4 500	<i>B</i>	1 500
Grundskolor inventarier	<i>Grn</i>	24 000		3 000	<i>B</i>	12 000
<u>Gymnasieskola</u>						
Viskastrandsgymnasiet ombyggnation	<i>Lfn</i>	24 000	7 154	16 846		
Sven-Erikssongymnasiet ombyggnation	<i>Lfn</i>	36 530	3 157	33 373		
Inventarier Sven Erikssongymnasiet och Viskastrandsgymnasiet	<i>Gvun</i>	4 000		4 000	<i>B</i>	
SUMMA PEDAGOGISK VERKSAMHET		1 753 650	144 372	387 242		366 267
VÅRD OCH OMSORG						
<u>Individ- och familjeomsorg</u>						
<u>Omsorg om äldre- och funktionshindrade</u>						
Skogsfrugatans LSS	<i>Lfn</i>	18 000	3 745	14 255	<i>B</i>	
Gyllingtorpsgatans LSS	<i>Lfn</i>	17 000	3 738	13 262	<i>B</i>	

Servicebostad Skogsfrugatan	<i>Lfn</i>	30 000		2 000	22 000	6 000
Gruppbofastad med särskild service enl. LSS	<i>Lfn</i>	18 150	500	8 575	9 075	
Gruppbofastad med särskild service enl. LSS	<i>Lfn</i>	18 150		6 075	9 075	3 000
Gruppbofastad med särskild service enl. LSS	<i>Lfn</i>	18 150			500	17 650
Gruppbofastad med särskild service enl. LSS	<i>Lfn</i>	18 150			500	17 650
Inventarier LSS-boenden	<i>SOn</i>	3 500		1 000	1 500	1 000
SUMMA VÅRD OCH OMSORG		141 100	7 983	45 167	42 650	45 300
SUMMA NETTOINVESTERINGAR		2 866 700	214 307	825 012	683 417	705 820
Försäljning av mark och fastigheter	Ks	-255 000		-85 000	-85 000	-85 000

Utredningar och förstudier

Idrottshall Boda och IT-avdelning till Pantängen finns med i förslag till Borås Stads budget 2018. Utöver ovanstående förstudier vill Moderaterna även ha med följande objekt:

- Fastställa var en ny/ytterligare brandstation ska vara placerad.
- Finna lämplig plats och finansiering för en fullstor isbana på Eventområdet. Föreningarna som är aktiva i Ishallen har signalerat om att det saknas isyta för att kunna utveckla föreningsverksamheten samt för att kunna erbjuda allmänheten is att åka på.
- I Borås Stads budget för 2015 fanns ett utrednings- och förstudieprojekt rörande en ny idrottshall Sjömarken. Moderaterna vill att frågan återigen får hög prioritet.
- Svedjeskolan är i stort behov av renovering
- Bäckängsgymnasiet har stora behov av ytterligare undervisningslokaler och grupprum

Moderata förslag markeras med rött:

Utrednings- eller förstudieprojekt 2018, 2019 och 2020

Projekt	Ansvarig nämnd
<u>Gemensamma funktioner</u>	
Kvarteret Nornan	Lfn
Pantängen, utbyggnad för samlokalisering Dataservice	Lfn
Hässle torg	Lfn
Tullengymnasiet, framtida verksamhetsinriktning	Lfn
Särf nya lokaler	Lfn Tillägg
<u>Idrotts- och fritidsanläggningar</u>	
Svaneholms IP	Lfn
Björkängsvallen	Lfn
Ryda IP	Lfn
Dalsjöfors simhall	Lfn
Idrottshall Boda	Lfn Tillägg
<u>Förskolor</u>	
Linneagården ombyggnad	Lfn
<u>Grundskolor och</u>	
Sandgårdsskolan ombyggnad	Lfn
Regementsområdet F-6, ny skola	Lfn
Dalsjöfors F-3	Lfn
Tummarpskolan om- och tillbyggnad	Lfn
Svedjeskolan	Lfn Tillägg
<u>Gymnasieskolor</u>	
Bäckängsgymnasiet	Lfn Tillägg
<u>Övrigt</u>	
Östermalmsparken	Tn Tillägg
<u>Omsorg om äldre och funktionshindrade</u>	
Ersättningsboende för Jössagatan SOL	Lfn
Boende 10-12 platser SOL	Lfn
Korttidsboende med 6-8 lägenheter SOL	Lfn
Ersättningsboende för Söderforsgatan SOL	Lfn

Strategiska målområden – indikatorer och uppdrag **och** *Verksamhet 2018*

Vision

Borås utvecklar sin framtid på arvet inom textil och handel. I Borås står möten mellan människor i fokus. Möten där tillit och respekt är honnörsord och där vi tar till vara individernas unika kraft, kunskap, förmåga och idéer. Borås utmärks av kreativitet och mod att tänka och handla i nya banor. I Borås lever människor tillsammans, och i harmoni med naturen och omvärlden. Viskan var förr den livsnerv som industrin byggde sin framtid på. Nu ger Viskans flöde inspiration till rekreation och upplevelser.

Vi arbetar för en hållbar utveckling där de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna samverkar. Det finns en stor medvetenhet om hur livsmiljön påverkas av våra val och vi är motiverade att välja det som är bäst för en hållbar utveckling.

Människor möts i Borås

Målbild

Människor vill möta människor såväl i små som i stora sammanhang. I möten med andra utvecklas vi och får nya insikter. Välarrangerade möten och evenemang bidrar till en positiv bild av staden och stärker självkänslan.

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
~~Antal genomförda medborgardialoger~~ <i>Ej uppdrag för KF</i>	~~21~~	~~8~~	~~21~~	~~22~~	~~26~~
Personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar (medelvärde)	17		14	13	12
Antal lägenheter som är trygghetsbostäder	208		225	240	330
Andel hemtjänsttagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål, %.	86,9		90	92	95
Andel hemtjänsttagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten, %.	85,5		90	90	95
~~Antal gästnätter i Borås~~ <i>Ej uppdrag för KF</i>	~~201-527~~	~~200-333~~	~~210-000~~	~~212-000~~	~~220-000~~

Uppdrag	Nämnd/bolag
<p>Ett interreligiöst råd ~~initierat av Borås Stad~~ skulle kunna vara ett sätt att erbjuda en mötesplats för människor som bekänner sig till olika religioner.</p> <p>Kommunstyrelsen får i uppdrag att, ~~tillsammans med trossamfunden i Borås, utreda hur ett sådant råd skulle kunna inrättas, samt finansieras. Utredningen ska alternativet att inrätta ett bredare råd med fokus på mänskliga rättigheter också beaktas.~~</p>	<p>Kommunstyrelsen</p> <p style="text-align: right;"><i>Ändring</i></p>
<p>Lokalförsörjningsnämnden ska under 2018 ta fram principer för den maximala hyra som får debiteras brukare för särskilt boende inom socialpsykiatri beslutade enligt Socialtjänstlagen (SoL). Principerna bör följa Stadens praxis kring hyresförhandlingar kopplade till särskilt boende för äldre enligt Socialtjänstlagen (SoL).</p>	<p>Lokalförsörjningsnämnden</p>
<p>Lokalförsörjningsnämnden ska inventera enkelt åtgärdade brister i arbets- och boendemiljön på vård- och äldreboenden, i samråd med Vård- och äldrenämnden. Detta ska resultera i en tidssatt genomförandeplan.</p>	<p>Lokalförsörjningsnämnden</p>
<p>Trygghetsskapande slyröjning ska utökas. Tekniska nämnden får i uppdrag att tillhandahålla skogslag för att röja i samverkan med Fritids- och folkhälsonämnden.</p>	<p>Tekniska nämnden</p>
<p>Aktivitetsplatser liknande den på Sjöbo ska skapas på Hässleholmen och Norrby. Förstudie görs under 2018 i samverkan med Tekniska nämnden.</p>	<p>Fritids- och folkhälsonämnden</p>
<p>Kulturnämnden ska ta fram ett regelverk som gör det möjligt för studieförbund att söka bidrag för att genomföra aktiviteter i och kring stadsdelsträffpunkterna, för ökad integration. Totalt tillgängligt bidragsbelopp är 500.000 kronor.</p>	<p>Kulturnämnden</p>
<p>Individ- och familjeomsorgsnämnden får i uppdrag att utvärdera och vid behov ompröva verksamheten på Natthärbäret Kastanjen. Frågan om öppethållande även under sommarhalvåret ska ingå i omprövningen.</p>	<p>Individ- och familjeomsorgsnämnden</p>
<p>Individ- och familjeomsorgsnämnden ska under året starta ett drogfritt stödboende för personer med missbruksproblematik. Detta är en viktig del för att skapa ett anpassat utbud vilket är nödvändigt för att brukare med olika behov ska ges förutsättningar att bo genom stöd av interna insatser.</p>	<p>Individ- och familjeomsorgsnämnden</p>
<p>Arbetslivsnämnden ska ta fram kommunövergripande regler för arbetet med och bemötande av nationella minoriteter.</p>	<p>Arbetslivsnämnden</p>
<p>Vård- och äldrenämnden ska inventera utbudet av aktiviteter på vård- och äldreboenden, såsom utflykter, musikunderhållning, teater m.m. och ta fram en handlingsplan för breddat utbud.</p>	<p>Vård- och äldrenämnden</p>
<p>Vård- och Äldrenämnden får i uppdrag att under 2018 utreda förutsättningarna för att i första hand anvisa äldre med behov av serviceinsatser till privata RUT-företag.</p>	<p>Vård- och äldrenämnden</p> <p style="text-align: right;"><i>Nytt uppdrag</i></p>

Uppdrag	Nämnd/bolag
Vård- och äldreomsorgen får i uppdrag att under 2018 införa resultatenheter som endast omfattar hemtjänst inom LOV. Ersättningen för LOV-hemtjänst ska fastställas utifrån kommunens kostnader.	Vård- och äldreomsorgen <i>Nytt uppdrag</i>
Vård- och äldreomsorgen får i uppdrag att under 2018 införa hemtjänstteam för dementa, med särskilt utbildad personal inom demens som säkerställer att den enskilde får god omsorg.	Vård- och äldreomsorgen <i>Nytt uppdrag</i>
Kommunstyrelsen får i uppdrag att under 2018 styra upp LOV-verksamheten så att Kommunstyrelsen administrerar valfrihetssystemet, godkänner utförare samt betalar ut ersättning.	Kommunstyrelsen (ansvarig och återrapporterade) Vård- och äldreomsorgen Sociala omsorgsnämnden <i>Nytt uppdrag</i>
Kommunstyrelsen får i uppdrag att under 2018 ta fram ett åtgärdsprogram mot hedersrelaterat våld.	Kommunstyrelsen <i>Nytt uppdrag</i>
År 2021 firar Borås stad sitt 400-årsjubileum. BoråsBorås TME AB, som staden och näringslivet äger tillsammans, ansvarar för samordning av firandet. Kommunstyrelsen får i uppdrag utse en arbetsgrupp, som tillsammans med BoråsBorås TME, börjar planera för stadens 400-års jubileum tillsammans med kommuninvånarna. Arbetsgruppen ska redovisa hur jubiléet ska utformas, finansieras och återrapporteras senast juni 2018.	Kommunstyrelsen <i>Nytt uppdrag</i>

Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga

Målbild

Om fler tar ansvar för barns och ungas uppväxt och lärande skapas bra förutsättningar för barn och unga att utvecklas till engagerade, självständiga och ansvarfulla vuxna.

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %.	95,4	95,8	100	100	100
Plats på förskola på önskat placeringsdatum, andel barn (%)	42			97	
Andel elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram, %. <i>Ändrat målvärde</i>	74,8	78,7	85	90	100
Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9.	192,6	208,1	216	218	221

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
Andel elever som känner sig trygga i grundskolan, åk 4-9, %.	92,2	91,8	94	100	100
Andel elever som känner sig trygga i gymnasieskolan, %.	94,8	96,3	97	100	100
Andel elever med högskoleförberedande respektive yrkesexamen, %.		89,2	92	92	94
Andel barn och unga som inte lever i hushåll med försörjningsstöd; %.	97,1	97,8	98	98	99

Uppdrag	Nämnd/bolag
Fritids- och folkhälsonämnden ska tillsammans med Grundskolenämnden ta fram en plan för hur simundervisning kan erbjudas under fritidshemstid . Avsikten är att kunna erbjuda särskilda insatser till elever med mycket låg simkunnighet.	Fritids- och folkhälsonämnden <i>Ändring</i>
~~Förskolenämnden ska utreda införande av ett kreativt återanvändningscenter, där barn erbjuds möjlighet att arbeta kreativt med spill- och restmaterial från till exempel lokala företag. Arbetslivsnämnden kan vara en naturlig part att samarbeta med.~~	~~Förskolenämnden~~ <i>Utgår</i>
Grundskolenämnden får i uppdrag att utreda former för närmare samverkan mellan skola/fritidshem och föreningslivet.	Grundskolenämnden
~~Elever i grund- och gymnasieskolan ska erbjudas möjlighet till ledighet för att fira de stora högtidsdagarna i den religion man bekänner sig till. Berörda nämnder ska ta fram gemensamma regler när det gäller ledighet vid stora religiösa högtider. Inriktningen ska vara att ledighet beviljas vid sådana tillfällen upp till några gånger per läsår. Inriktningen ska vara att elevernas garanterade undervisningstid ska uppfyllas.~~	~~Grundskolenämnden Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden~~ <i>Utgår</i>
~~Gymnasieelever på vård- och omsorgsprogrammet ska erbjudas hjälp att ta körkort. Under 2018 ska ett första steg tas genom att eleverna erbjuds stöd med den teoretiska delen av körkortsutbildningen.~~	~~Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden~~ <i>Utgår</i>
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska utreda möjligheten att starta en profil inom spelutveckling på teknikprogrammet.	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Grundskolenämnden, tillsammans med Gymnasie- och Vuxenutbildningsnämnden, får i uppdrag att under 2018 ta fram ett förebyggande styrdokument mot psykisk ohälsa.	Grundskolenämnden (ansvarig och återrapporterande) Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden <i>Nytt uppdrag</i>

Uppdrag	Nämnd/bolag
Grundskolenämnden får i uppdrag att under 2018 ta fram en plan för att förbättra studieron och tryggheten på Borås Stads grundskolor. Fler personalgrupper, till exempel socialpedagoger samt mobila team med fritidsledare är åtgärder vi vill skicka med till uppdraget.	Grundskolenämnden <i>Nytt uppdrag</i>
Grundskolenämnden får i uppdrag att under 2018 utreda och föreslå skolor som ska erbjuda undervisning på finska. I dag finns det förskolor i Borås som har avdelningar för finskatalande barn. För att dessa barn ska ha möjlighet att fortsätta lära sig finska språket behövs en eller flera skolor som erbjuder undervisning på finska.	Grundskolenämnden <i>Nytt uppdrag</i>

Företagandet växer genom samverkan

Målbild

Borås Stads tillväxt förutsätter ökat företagande. Kreativ samverkan mellan näringsliv, akademi, kommun och andra delar av samhället bidrar till utveckling som skapar arbetstillfällen.

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
Borås Stads näringslivsklimat - ranking enligt Svenskt näringsliv	106		35	35	35
Företagsklimat enl. öppna jämförelser (Insikt) - Totalt, Nöjd Kund Index	62		66	66	75
~~Antal hushåll som får försörjningsstöd i mer än tio månader under kalenderåret.~~ <i>Flyttas till "Ekonomi och egen organisation"</i>	<i>563</i>	<i>489</i>	<i>500</i>	<i>490</i>	<i>460</i>

Livskraftig stadskärna

Målbild

En attraktiv stad har en stadskärna som är levande under dygnets flesta timmar med en blandning av boende, handel och upplevelser.

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
~~Antal personer i en hemlöshetssituation som får eget förstahandskontrakt med hjälp av socialtjänsten~~ <i>Utgår</i>	<i>21</i>	<i>14</i>	<i>17</i>	<i>20</i>	<i>25</i>

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
Andel av ansökningarna om bygglov med fullständiga handlingar som fått beslut senast 8 veckor efter ansökan, %. <i>Ändrat målvärde</i>	75	78	100	100	100
Antal nyproducerade lägenheter av AB Bestäder <i>Utgår</i>			46	162	160

Uppdrag	Nämnd/bolag
Underhållsbehovet när det gäller bevaransvärda kulturfastigheter i kommunens ägo ska inventeras och en underhållsplan ska tas fram.	Lokalförsörjningsnämnden <i>Ändring</i>
Tekniska nämnden får i uppdrag att under 2018 ta fram en åtgärdsplan för trygghetsskapande åtgärder i parker, gångstråk och gångtunnlar.	Tekniska nämnden <i>Nytt uppdrag</i>
Kommunstyrelsen får i uppdrag att under 2018 utreda och lämna förslag på ytterligare tomter som kan användas som ställplatser för lastbilar i framtiden.	Kommunstyrelsen <i>Nytt uppdrag</i>
Kommunstyrelsen får i uppdrag, att i nära kontakt med polismyndigheten, ta fram en plan för var och hur utökad kameraövervakning kan ske.	Kommunstyrelsen <i>Nytt uppdrag</i>
Kommunstyrelsen får i uppdrag, i samverkan med berörda nämnder, att under 2018 fastställa en plats och starta miljöutredning för ett samlat skyttecenter i Borås.	Kommunstyrelsen <i>Nytt uppdrag</i>
Lokalförsörjningsnämnden i samverkan med Tekniska nämnden får i uppdrag att uppföra en offentlig toalett i Stadsparken (Orangeriet).	Lokalförsörjningsnämnden (ansvarig och återrapporterande) Tekniska nämnden <i>Nytt uppdrag</i>

Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande

Målbild

Människors engagemang och initiativkraft skapar starka, attraktiva tätorter och en levande landsbygd.

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
Andel hushåll och företag som har tillgång till bredband om minst 100Mbit/s, %	63,4		70	80	95
~~Antal nyproducerade lägenheter av Fristadbostäder, Viskaforshem, Sandhultbostäder och Toarpshus.~~ <i>Utgår</i>			15	100	100

Goda resvanor och attraktiva kommunikationer

Målbild

Goda resvanor med alternativa och attraktiva kommunikationer vid både korta och långa resor, minskar belastningen på miljön.

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
~~Kollektivtrafiken ska bli mer attraktiv och kollektivtrafikresandet ska öka varje år, %.~~ <i>Utgår</i>	1,8		4	4	4
~~Antal cyklisterna vid kommunens cykelbarometrar~~ <i>Utgår</i>	424-189	392-260	448-000	427-000	490-000
Andel personfordon i Borås Stads verksamhet som är miljöfordon, %.	90	92	92	95	95

Uppdrag	Nämnd/bolag
~~Lokalförsörjningsförvaltningen ska åt alla förvaltningar inventera möjligheten att erbjuda inomhusparkering för anställdas cyklar, och även möjlighet att erbjuda elcykelladdning.~~	Lokalförsörjningsnämnden <i>Läggs under "Verksamhet 2018" under Lokalförsörjningsnämnden</i>
Elparkeringsplatser ska finnas även på gatumark	Tekniska nämnden

Uppdrag	Nämnd/bolag
~~Skolkort inom kollektivtrafiken ska erbjudas samtliga gymnasieelever från och med hösten 2018.~~	~~Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden~~ <i>Utgår</i>
Fri parkering för elmopeder ska införas enligt samma regler som redan gäller för elbilar.	Borås Kommuns Parkerings AB

Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt

Målbild

En resurseffektiv och ansvarsfull utveckling säkerställer att nuvarande och kommande generationer får en hälsosam och god miljö.

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
Andel ekologiska och/eller närproducerade livsmedel, %. <i>Ska delas upp i två separata mål</i>			45	50	65
Total energiproduktion från solenergi, MWh	133		175	200	350

Uppdrag	Nämnd/bolag
En utredning om att minska användningen av engångsartiklar ska genomföras	Kommunstyrelsen
~~Försök ska genomföras på någon eller några skolor på gymnasie- eller grundskolenivå att minska specialkostbehovet genom att erbjuda en vegansk grundbuffé, med tillbehör som till exempel kött, fisk eller äggmat.~~	~~Kommunstyrelsen~~ <i>Utgår</i>
Kostorganisationen ska i lämpliga verksamheter, till exempel gymnasierestauranger och stadens offentliga serveringar och restauranger, pröva att redovisa klimatpåverkan per portion offentligt i menyn.	Kommunstyrelsen
~~Fritids- och folkhälsonämnden ska utreda hur ideella föreningar som vill miljödiplomera sig skulle kunna få stöd och råd av nämnden i detta arbete.~~	~~Fritid- och folkhälsonämnden~~ <i>Utgår</i>
Miljö- och Konsumentnämnden får i uppdrag att utreda hur den s.k.	Miljö- och Konsumentnämnden

Uppdrag	Nämnd/bolag
"Rättviksmodellen" kan användas för att fastställa taxor och avgifter inom tillsyn och återredovisa till Kommunstyrelsen senast 31 augusti 2018 med för- och nackdelar jämfört med Borås Stads nuvarande system.	<i>Nytt uppdrag</i>

Ekonomi och egen organisation

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2016	Utfall T2 2017	Målvärde 2017	Målvärde 2018	Målvärde 2025
Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.	7,5	7,5	7,5	7,5	6,0
Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.	472,7	417,0	450	420	375
Hälsa – friska medarbetare under ett år i % av andel anställda.	31,5	30,7	34	35	45
Antal hushåll som får försörjningsstöd i mer än tio månader under kalenderåret. <i>Flyttad från "Företagandet växer genom samverkan"</i>	563	489	500	490	460

Uppdrag	Nämnd/bolag
Kommunstyrelsen får i uppdrag att under 2018 ta fram samt redovisa en konkurrenspolicy med tillhörande riktlinjer/ regler.	Kommunstyrelsen <i>Nytt uppdrag</i>
Vid behov av nya platser inom t.ex. vård- och omsorgsboende och LSS ska berörda nämnder se över möjligheten att teckna ramavtal med externa aktörer.	Sociala omsorgsnämnden Vård- och äldrenämnden (båda nämnder är ansvariga och ska återrapporera) <i>Nytt uppdrag</i>

Verksamhet 2018 för respektive nämnd

Revisorskollegiet:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet.

Stadsrevisionens granskning tar sin utgångspunkt i en årlig risk- och väsentlighetsanalys.

Med analysen som grund formulerar Första och Andra revisorsgrupperna revisionsplaner för revisionsåret. Revisionsplanerna är styrande för granskningsinsatserna, men oförutsedda händelser kan föranleda specifika granskningsinsatser och anpassning av planerna. Förändringar i stadens verksamhet och organisation bevakas och analyseras fortlöpande. Vidare bevakas omvärldsförändringar som kan påverka förutsättningarna för den kommunala verksamheten och revisionen.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Kommunstyrelsen:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet

Nämnder ska då verksamheten utökas alltid pröva möjligheten att externa utförare står för drift. (Nytt M-förslag)

I Svenskt Näringslivs rakning för 2016 tappade Borås ytterligare 12 platser till plats 118. Staden är inne i en fallande trend och det är viktigt att de bakomliggande orsakerna utreds och att andra högre rankade kommuners arbete analyseras. (Nytt M-förslag)

Kommunstyrelsen ska under 2018 se över indikatorerna (enligt bilaga 1 som bifogas). (Nytt M-förslag)

Arbetet för att ansöka om att bli "Årets studentstad" ska fortsätta med målet att lämna in ansökan senast 2019. (Nytt M-förslag)

Centrum för kunskap och säkerhet ska samverka med polisen för att förebygga gängbildning och organiserad brottslighet.

Finansiering av den sedan tidigare beslutade tjänsten som hållbarhetsstrateg ska finansieras via Koncerninköps serviceavgift till övriga förvaltningar. Borås Stads fairtrade-arbete överförs från Miljö- och konsumentnämnden till Kommunstyrelsen/Koncerninköp. Även denna verksamhet finansieras via serviceavgiften.

Koncerninköp ska även arbeta med social upphandling, genom att Arbetslivsnämnden ställer personal till förfogande för detta arbete.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Valnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet.

Nämnden ska under året arbeta med valen till Riksdag, Landstingsfullmäktige samt Kommunfullmäktige.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Lokalförsörjningsnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet.

I Borås Stads budget för 2015 fanns ett utrednings- och förstudieprojekt rörande en ny idrottshall Sjömarken. Efter det har det inte hänt någonting. Lokalförsörjningsnämnden får nu i uppdrag att återigen prioritera frågan högt. (Nytt M-förslag)

Nämnden skall fortsätta förbättringen av lokalförsörjnings- och projektprocessen. Speciellt viktiga är de tidiga skedena i dessa processer. Anspråken i samband med investeringar måste hållas tillbaka och arbetet med tidiga programbeskrivningar måste intensifieras för att undvika fördröjningar i byggprojektens sena planeringskedan. Programmen skall vara så väl underbyggda och analyserade att de kan utgöra realistiska underlag för beslut i Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige.

Ett övergripande mål är hållbarhet. Här kommer ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet i första rummet med en fortsatt energieffektivisering som ett av huvudmålen. Det är med hänsyn till detta viktigt att Lokalförsörjningsnämndens effektiviseringsarbete i lokalbeståndet fortsätter. Förutom arbetet i befintligt fastighetsbestånd så är energieffektivitet också målet vid om- och nybyggnation. Materialval och yteffektivitet är här nyckelfaktorer och bör beskrivas väl i samband med projekteringar.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas samt typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Lokalförsörjningsförvaltningen ska åt alla förvaltningar inventera möjligheten att erbjuda inomhusparkering för anställdas cyklar och även möjlighet att erbjuda elcykelladdning.

Anslaget för underhållsinvesteringar höjs markant jämfört med 2017, dryga 10 %. Inom denna höjning bör nämnden särskilt beakta underhållet av kulturhistoriskt bevarandevärda fastigheter.

Servicenämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet.

Servicenämndens övergripande verksamhetsidé är att "Alla medarbetare verkar för Borås Stads bästa i uppgiften att vara kommunens leverantör av stadsteknik och administrativa tjänster".

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas samt typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Fritid- och Folkhälsonämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet

Kommunfullmäktige har beslutat att en näridrottsplats ska finnas på Hulta. Innan någon annan näridrotts-/aktivitetsplats anläggs i kommunen ska Hulta återställas. (Nytt M-förslag)

Fritids- och folkhälsonämnden skall tillsammans med berörda ungdomsgrupper se över hur öppettider på fritidsgårdar bäst kan förläggas över veckans dagar.

Grundskolenämnden ska se till att samtliga 7-9-skolor har samarbete med Fritids- och folkhälsonämnden om fritidsledare.

Hysesbidraget till Kamratföreningen I115:s vänner flyttas från Fritids- och Folkhälsonämnden till Kulturnämnden.

Idag riskerar konflikter att uppstå när hästar rids på befintliga spår och leder avsedda för gående och löpare eller rider på privat mark. Nämnden utreder var konflikter uppstår samt vilka åtgärder som kan vidtas för att möjliggöra för ryttare att utöva sin sport. Detta ingår i arbetet med friluftsplänen som presenteras under våren 2018.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Samhällsbyggnadsnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet

Samhällsbyggnadsnämnden arbetar utifrån förutsättningen att byggkonjunkturen är fortsatt god på nationell nivå. Ambitionen är att ta fram detaljplaner som möjliggör 1 100 nya bostäder.

Under 2018 skall ytterligare fokus läggas på förbättring och utveckling av bygglovsprocessen i syfte att hålla god kundservice och kortare väntetider utan att ge avkall på kvalitet och säkerhet i besluten.

Under 2018 fokuserar nämnden på arbetet med att effektivisera handläggningen inom myndighetsutövningen samtidigt som hög rättssäkerhet, effektivitet, tillgänglighet och kvalitet säkerställs.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Tekniska nämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet

Tekniska nämnden ska kontinuerligt arbeta för att färdigställa hela Viskanspromenaden. (Nytt M-förslag)

Organisationen Framtid Fristad har lyft en fråga till kommunen gällande aktivitetsplats i centrala Fristad. En plats är utpekad. Borås stad ska föra ytterligare dialog med Trafikverket, för att lösa de trafiklösningar som krävs, innan planeringen kan fortsätta. (Nytt M-förslag)

Arbetet med trygghetsskapande åtgärder efter gång- och cykelstråk ska fortsätta, särskilt runt förskolor, skolor och äldreboenden. Detta görs efter samråd med andra berörda nämnder.

Cyklister ska ses som en egen grupp vid all planering, inte sammanblandas med vare sig gående eller bilister. Vid till exempel nyinvestering och ombyggnad ska gående och cyklister tydligt separeras. Gemensamma gång- och cykelbanor/vägar utan åtskillnad av dessa två trafikslag bör inte förekomma. Denna inriktning ska även framgå av framtida cykelstrategier och cykelplaner.

Även kransorterna kring Borås har stort behov av bättre infrastruktur för gående och cyklister vid till exempel skolor och utmed genomfartsleder. Där är det ofta Trafikverket som är väghållare. Tekniska nämnden ska verka för att Trafikverket åtgärdar de problem som invånare i serviceorterna upplever med brister i gång- och cykelinfrastrukturen.”

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat att klotter ska saneras inom 24 timmar. Detta kräver att arbetet organiseras och samordnas mellan stadens samtliga förvaltningar och bolag genom gemensamt nyttjande av kommunens felanmälsystem.

.

Det långsiktiga målet är att alla lekplatser som nämnden ansvarar för skall vara tillgänglighetsanpassade.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Miljö- och konsumentnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet

Taxorna inom nämndens ansvarsområde skall så långt som möjligt utformas så att kunderna betalar vad tjänsten kostar.

Borås Stads konsumentvägledning ska även arbeta med rådgivning om hållbar konsumtion.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Uppdraget att samordna Borås Stads arbete som Fairtrade City flyttas till Kommunstyrelsen.

Kulturnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet

Skolbibliotek och skolbibliotekarien är viktiga för skolans arbete med läsinlärning och språkutveckling. Skolorna ska nyttja den resurs som skolbiblioteken är. Nämnden ska samarbeta med Kulturnämnden i frågor som rör skolbiblioteken och kulturskolan. (Nytt M-förslag)

~~Grundskolenämnden ska se till att samtliga 7-9 skolor har samarbete med Kulturnämnden om bland annat skolbibliotek och kulturskola.~~

Utgår

Kulturnämnden ansvarar fr. o. m 2018 för hyresbidraget till Kamratföreningen I 15:s vänner.

Kulturen och förskolan skall söka vägar för att tillsammans med BVC och familjecentraler använda sig av hembesök för att tidigt få kontakt med föräldrar och tidigt ge barn en första kontakt med böcker.

Första året för barn som fortsätter i Kulturskolan efter KUL-året ska vara kostnadsfritt.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Gymnasie- och Vuxenutbildningsnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet.

Skolbibliotek och skolbibliotekarien är viktiga för skolans arbete med läsinläring och språkutveckling. Skolorna ska nyttja den resurs som skolbiblioteken är. (Nytt M-förslag)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska under kommande verksamhetsår arbeta för att öka antalet Förstelärare på våra gymnasieskolor. Fler Förstelärare innebär att nivån höjs inom verksamheten och att statusen för läraryrket höjs. (Nytt M-förslag)

Arbetslivsnämnden ska i samverkan med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och Förskolenämnden starta verksamheten "Mammor i arbete" som ska hjälpa utrikesfödda kvinnor som står långt från arbete att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska starta en serviceassistentutbildning inom Särvox. Förskolenämnden, Vård- och äldreomsorgsnämnden och Grundskolenämnden ska inventera och rapportera till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden möjligheten att anställa de serviceassistentutbildade personerna. Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Gymnasieskolan i Borås är avgiftsfri.

Sociala omsorgsnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndernas verksamhet

I Borås Stad saknas en äldreomsorg för funktionshindrade. Då sjukvården stadigt blir bättre har också människor som omfattas av LSS blivit i snitt 35 år äldre de senaste 30 åren. Det innebär stora utmaningar. Människor med beslut om LSS har idag inte möjlighet att komma in på ett vanligt vård- och omsorgsboende då det omfattas av socialtjänstlagen. Men vi får heller inte glömma att kvarboendepincipen är lika viktig för

funktionshindrade som för äldregruppen som helhet. Berörda nämnder arbetar fram riktlinjer/plan/program för en värdig äldreomsorg för personer som omfattas av LSS. (Nytt M-förslag)

Personer med en funktionsnedsättning löper en särskilt stor risk att bli utsatta för våld. Nämndens våldsförebyggande program VIP som ska stärka deltagarnas självkänsla permanentas. VIP riktar sig till personer med intellektuella eller psykiska funktionsnedsättningar.

Utmaningen för nämnden är att under 2018 hitta modellen som hanterar borttagandet av delade turer samt korta och långa arbetspass. Detta ska ske så att det stärker bilden av nämnden som en attraktiv arbetsgivare samt att det sker med *bibehållen* kvalitet för berörda brukare. **Ändring**

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Socionomer är ett bristyrke där det gjorts ett stort arbete med att rekrytera och behålla personalen. Även fortsättningsvis kommer det satsas lönemässigt på socionomer, dels genom en särskild lönesatsning men även extra på de socionomer som arbetat länge hos oss genom en s.k. erfarenhetssatsning.

Arbetslivsnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet

*Ett försök pågår på Norrby med att bistå hushåll utan tillgång till bil med cykeltransport till återvinning. Efter projekttidens utgång ska en permanent **mobil lösning** införas som gör det enkelt för hushåll som saknar bil att delta i återbruk och återvinning. Huvudansvaret för permanentningen ligger hos **Arbetslivsnämnden i samarbete med bland annat** Borås Energi och Miljö. (Nytt M-förslag)*

Arbetslivsnämnden får från och med 2018 ansvaret för Mobilt Info Center. Verksamhetens huvuduppgift är att informera om avfallshantering vid återvinningscentraler och på platser där det bor mycket folk, främst i AB Bostädernas stora områden på Norrby och Hässleholmen.

Människor under 30 år med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att vara kvar i de arbeten som de nu har och nämnden kommer att sätta av 1,0 mnkr inom sin ram för att detta ska kunna ske. I annat fall är det stor risk att dessa personer blir utan arbete.

Nämnden övertar fr.o.m. 2018 Kommunstyrelsens ansvar för samverkan när det gäller hedersproblematik som i dag hanteras av Centrum för Kunskap och Säkerhet (CKS). Under 2018 ska nämnden starta en tvärprofessionell samverkansgrupp för att arbeta mot hedersrelaterade problem och våld. Genom samverkan och samarbete mellan olika aktörer och på kunskapsbaserad grund ska Borås Stads arbeta med att förebygga, upptäcka och motverka att hedersrelaterade problem utvecklas och insatser samordnas. Arbetet inkluderar alla åldersgrupper även barn och ungdomar under 18 år. När så behövs är det viktigt att det sker i samarbete med Individ- och familjeomsorgsnämnden. Den del som avser strategiskt arbete ska ske i nära samarbete med CKS. Inledningsvis handlar detta om en tjänst som finansieras inom befintlig ram.

Ändring – ansvar flyttas till Individ och familjeomsorgsnämnden.

Nämnden ska i samverkan med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och Förskolenämnden starta verksamheten ”Mammor i arbete” som riktar sig till utrikesfödda kvinnor med lite eller ingen arbetslivserfarenhet. Innehållet i verksamheten är en kombination av SFI-studier och praktik inom kommunala

verksamheter. Bakgrunden är att behovet av särskilda insatser till utrikes födda kvinnor är stort då de är den befolkningsgrupp som har den lägsta förvärvsfrekvensen inom svensk arbetsmarknad. Nämnden ska även arbeta med att minska arbetslösheten för ungdomar och extra fokus kommer att läggas på de områden där ungdomsarbetslösheten utmärker sig som högre. Detta kommer att ske i form att uppsökande arbete riktat mot 20 – 29 åringar.

Finanseringen sker under 2018 genom det riktade statsbidraget för de s.k. extratjänsterna.

Arbetslivsnämndens integrations och arbetsmarknadsuppdrag vill nämnden bidra till en tryggare och säkrare stad, med en särskild satsning på de stadsdelar som är mest socialt utsatta i Borås. Då nämnden genom aktiva åtgärder kraftigt minskat kostnader för försörjningsstöd, så tas satsningen inom befintlig ram. Satsningen innebär att Arbetslivsnämnden vill öka närvaron och stärka samarbetet med övriga förvaltningar på stadsdelarna Hässleholmen, Hulta, Norrby samt Sjöbo. Som en extra satsning från Arbetslivsnämnden ska dels arbetet med Jobb Borås uppsökande verksamhet stärkas, dels ska ca 30 extratjänster som stadsdelsvärdar tillsättas. Satsningen sker inom ram samt med statsbidrag och beräknas kosta 4,0 miljoner.

Alla ungdomar som har gått ut nian, ettan eller tvåan på gymnasiet erbjuds feriearbete eller, för den som hellre vill, möjlighet att vara sommarlovsentreprenör. Arbetslivsnämnden ska även fortsättningsvis lägga stor vikt vid att följa upp och utvärdera feriejobben.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Socionomer är ett bristyrke där det gjorts ett stort arbete med att rekrytera och behålla personalen. Även fortsättningsvis kommer det satsas lönemässigt på socionomer, dels genom en särskild lönesatsning men även extra på de socionomer som arbetat länge hos oss genom en s.k. erfarenhetssatsning

Överförmyndarnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet

Från och med 2015 har Överförmyndarnämnden ålagts ansvar för att nya ställföreträdare får adekvat utbildning. Även under 2018 kommer detta att fortsätta. Finansieringen har förändrats vilket innebär att Överförmyndarnämnden inte längre direkt kan söka ersättning från Migrationsverket. Migrationsverket kommer från och med 2018 betala ut ett belopp till socialtjänsten i kommunen som även ska täcka kostnaderna för Överförmyndarnämnden

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc. – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Förskolenämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet.

Kommunfullmäktige beslutade att införa centrala facknämnder från och med 2017. Nämndens arbete ska vidareutvecklas under 2018 för att uppnå målbilden:

- förutsättningar för en likvärdig och rättvis service till stadens invånare oavsett var invånaren bor,
- förbättrad effektivitet,

- att organisationen ges förutsättningar att ta ett samlat ansvar för verksamheter och har befogenheter förknippade med detta ansvar,
- en fortlöpande, samlad och kontrollerad utveckling av verksamhet och kvalitet som möter invånarnas behov,
- att samverkan kring insatser för barn och unga ska stärkas ytterligare,
- att styrning, ledning och uppsikt underlättas.

I dag råder det stor brist på utbildad personal, både förskollärare och barnskötare. Det är viktigt att finna former för att både nyrekrytera och att få tillbaka utbildad personal som idag valt bort att arbeta i förskolan. Åtgärder måste också vidtas för att behålla och kompetensutveckla befintlig personal. Det är av största vikt att finna former för kompetensutveckling som ger en långsiktighet. (Nytt M-förslag)

Arbetslivsnämnden ska i samverkan med Förskolenämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden starta verksamheten "Mammor i arbete" som ska hjälpa utrikesfödda kvinnor som står långt från arbete att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Nämnden ska i samverkan med IFO-nämnden starta en familjecentral **alternativt familjecentralsliknande verksamhet** på en central plats i Borås under 2018 **och därefter undersöka möjligheterna till verksamhet i serviceorterna.**

Ändring

Förskolenämnden och Kulturnämnden ska söka vägar för att tillsammans med BVC och familjecentraler använda sig av hembesök för att få tidig kontakt med föräldrar och tidigt ge barn en första kontakt med böcker.

Nämnden har sedan tidigare ett uppdrag att se till att ~~fördelningen mellan förskollärare och barnskötare ligger på 70 respektive 30 procent och i övrigt att~~ all personal har relevant utbildning. Arbetet med detta ska fortsätta under 2018.

Ändring

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska starta en serviceassistentutbildning inom Särvox. Förskolenämnden, Vård- och äldrenämnden och Grundskolenämnden ska inventera och rapportera **till** Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden möjligheten att anställa de serviceassistentutbildade personerna.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

För förskola i Borås gäller fastställd avgift, men därutöver ska inga extra kostnader tas ut av barnens vårdnadshavare.

Grundskolenämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet.

Kommunfullmäktige beslutade att införa centrala facknämnder från och med 2017. Nämndens arbete ska vidareutvecklas under 2018 för att uppnå målbilden:

- förutsättningar för en likvärdig och rättvis service till stadens invånare oavsett var invånaren bor,
- förbättrad effektivitet,

- att organisationen ges förutsättningar att ta ett samlat ansvar för verksamheter och har befogenheter förknippade med detta ansvar,
- en fortlöpande, samlad och kontrollerad utveckling av verksamhet och kvalitet som möter invånarnas behov,
- att samverkan kring insatser för barn och unga ska stärkas ytterligare,
- att styrning, ledning och uppsikt underlättas.

Skolbibliotek och skolbibliotekarien är viktiga för skolans arbete med läsinläring och språkutveckling. Skolorna ska nyttja den resurs som skolbiblioteken är. Nämnden ska samarbeta med Kulturnämnden i frågor som rör skolbiblioteken och kulturskolan. (Nytt M-förslag)

Grundskolenämnden ska under 2018 se över möjligheten att utöka antalet lärarcoacher/läroassistenter. (Nytt M-förslag)

*Spetsutbildning inom matematik och aktivt skolval beslutades i budget för 2017. Under 2018 fortsätter arbetet med att införa **aktivt skolval** och starta **spetsutbildning inom matematik**. (Nytt M-förslag)*

*Grundskolenämnden får i uppdrag att i enlighet med sin utökade budgetram införa försöksverksamhet av **Särskilda undervisningsgrupper**. (Nytt M-förslag)*

För att stärka insatser till elever i extra behov av särskilt undervisningsstöd samt att Grundskolenämnden tillser att all personal med elevkontakt får kompetensutveckling/kunskap, förståelse och verktyg för att skapa de förutsättningar som behövs för att tillgodose AST-elevens särskilda behov tillförs nämnden extra medel. Detta ska möjliggöra ytterligare förbättring av ett redan pågående arbete.

Fritidshemmen fyller en viktig pedagogisk funktion och har stor betydelse för barns lärande, därför tillförs denna verksamhet medel till ökad personaltätet.

Grundskolenämnden ska se till att samtliga 7-9 skolor har samarbete med Fritids- och folkhälsonämnden om fritidsledare. ~~och med Kulturnämnden om bland annat skolbibliotek och kultur-skola.~~

Ändring

För att uppnå ett likvärdigt stöd oavsett var eleverna bor, bibehålla och tillvarata kompetensen hos studiehandedarna och för ett fortsatt förbättrat resultat bör CFL¹ ges de förutsättningar som krävs för att fortsätta sitt goda arbete.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska starta en serviceassistentutbildning inom Särvox. Förskolenämnden, Vård- och äldreomsorgsnämnden och Grundskolenämnden ska inventera och rapportera till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden möjligheten att anställa de serviceassistentutbildade personerna.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Fritids- och folkhälsonämnden har fått i uppdrag att tillsammans med Grundskolenämnden ta fram en plan för **hur simundervisning kan erbjudas under fritidshemstid**. Avsikten är att kunna erbjuda särskilda insatser till **elever** med ~~mycket~~ låg simkunnighet.

¹ CFL=Centrum för flerspråkigt lärande

Skolan i Borås är avgiftsfri. För fritidshem gäller fastställd avgift, men därutöver ska inga extra kostnader tas ut av barnens vårdnadshavare.

Individ- och familjeomsorgsnämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet.

Kommunfullmäktige beslutade att införa centrala facknämnder från och med 2017. Nämndens arbete ska vidareutvecklas under 2018 för att uppnå målbilden:

- förutsättningar för en likvärdig och rättvis service till stadens invånare oavsett var invånaren bor,
- förbättrad effektivitet,
- att organisationen ges förutsättningar att ta ett samlat ansvar för verksamheter och har befogenheter förknippade med detta ansvar,
- en fortlöpande, samlad och kontrollerad utveckling av verksamhet och kvalitet som möter invånarnas behov,
- att samverkan kring insatser för barn och unga ska stärkas ytterligare,
- att styrning, ledning och uppsikt underlättas.

Ett arbete med att se över hemlöshetsproblematiken pågår, där gränssnitten i ansvarsfrågan mellan berörda nämnder ska ses över och boendekoordination ska säkerställas. (Nytt M-förslag)

Individ- och familjeomsorgsnämnden har infört "socialtjänsten online" för att förbättra och utveckla kontakten med barn och unga i Borås. Det är ett viktigt arbete där finansiering ska säkerställas. (Nytt M-förslag)

Nämnden övertar fr.o.m. 2018 Kommunstyrelsens ansvar för det operativa arbetet avseende samverkan när det gäller hedersproblematik som i dag hanteras av Centrum för Kunskap och Säkerhet (CKS). Under 2018 ska nämnden starta en tvärprofessionell samverkansgrupp för att arbeta mot hedersrelaterade problem och hedersrelaterat våld. Genom samverkan och samarbete mellan olika aktörer och på kunskapsbaserad grund ska Borås Stad arbeta med att förebygga, upptäcka och motverka att hedersrelaterade problem utvecklas och insatser ska samordnas. Arbetet inkluderar alla åldersgrupper, även barn och ungdomar under 18 år. När så behövs är det viktigt att samarbete sker med Arbetslivsnämndens relationsvårdsenhet. Den del som avser strategiskt arbete ska CKS fortsatt ansvara för. Inledningsvis utser nämnden en kontaktperson som ska samordna frågor kring hedersrelaterat våld. Tjänsten ska finansieras inom befintlig ram. (Nytt M-förslag)

Nämnden ska medverka med socialrådgivarkompetens i de familjecentraler som finns och som kommer att etableras i Borås.

Arbetet med att stärka familjehemmen ska även fortsätta under 2018.

Unga asylsökande som fyller 18 år ska få stanna kvar i Borås Stad till dess den enskildes ansökan om asyl är avgjord.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Socionomer är ett bristyrke där det gjorts ett stort arbete med att rekrytera och behålla personalen. Även fortsättningsvis kommer det satsas lönemässigt på socionomer, dels genom en särskild lönesatsning men även extra på de socionomer som arbetat länge hos oss genom en s.k. erfarenhetssatsning

Vård- och Äldrenämnden:

Kommunfullmäktige fastslår att följande ska gälla för nämndens verksamhet.

Kommunfullmäktige beslutade att införa centrala facknämnder från och med 2017. Nämndens arbete ska vidareutvecklas under 2018 för att uppnå målbilden:

- förutsättningar för en likvärdig och rättvis service till stadens invånare oavsett var invånaren bor,
- förbättrad effektivitet,
- att organisationen ges förutsättningar att ta ett samlat ansvar för verksamheter och har befogenheter förknippade med detta ansvar,
- en fortlöpande, samlad och kontrollerad utveckling av verksamhet och kvalitet som möter invånarnas behov,
- att samverkan kring insatser för barn och unga ska stärkas ytterligare,
- att styrning, ledning och uppsikt underlättas.

För att ge ytterligare valfrihet till stadens äldre ska Vård- och äldrenämnden under 2018 fortsätta dialogen med aktörer som bygger bostäder, inte minst de allmännyttiga bostadsföretagen. Trygghetsbostäder med profilerad inriktning kan vara en möjlighet. (Nytt M-förslag)

Arbetet med riktlinjer för korttidsboendeplatser pågår. Det är viktigt att detta arbete prioriteras och färdigställs under 2018. (Nytt M-förslag)

I Borås Stad saknas en äldreomsorg för funktionshindrade. Då sjukvården stadigt blir bättre har också människor som omfattas av LSS blivit i snitt 35 år äldre de senaste 30 åren. Det innebär stora utmaningar. Människor med beslut om LSS har idag inte möjlighet att komma in på ett vanligt vård- och omsorgsboende då det omfattas av socialtjänstlagen. Men vi får heller inte glömma att kvarboendepincipen är lika viktig för funktionshindrade som för äldregruppen som helhet. Berörda nämnder arbetar fram riktlinjer/plan/program för en värdig äldreomsorg för personer som omfattas av LSS. (Nytt M-förslag)

Hemtjänst

Verksamheten som vänder sig till de som är under 65 år och är i behov omsorg enligt socialtjänstlagen (exklusive socialpsykiatri) flyttas från och med 2018 över till Vård- och äldrenämnden (VÄN). Även Hälso- och sjukvårdsdelen som berörs flyttas till VÄN. Den dagverksamheten för yngre dementa som Sociala omsorgsnämnden har på Träffpunkt Simonsland flyttas över till VÄN. Även Fritids- och folkhälsonämndens (FOFN) verksamhet för dementa samt anhörigstödet flyttas till VÄN och ska gälla alla oavsett ålder. En väl fungerande demensvård för yngre personer kan ge ökad livskvalitet och fördröja vidare sjukdomsförlopp. Stöttning och vård till anhöriga kan möjliggöra att yngre dementa kan bo hemma längre. Det behövs ett teamarbete mellan sjukvård, kommun och försäkringskassa. Även anhöriga behöver stöd. Personer under 18 år som har en nära anhörig som har drabbats av demens ska från 2018 också omfattas av anhörigstödet. Det organisatoriska ansvaret för yngre dementa kommer att samlas under en nämnd. Hörselinstruktören som i dag finns på VÄN flyttas över till FOFN där syninstruktören i dag är stationerad. Ovanstående verksamheter som i dag bedrivs på Träffpunkt Simonland ska även fortsättningsvis bedrivas där men med VÄN som ansvarig nämnd.

Under 2018 ska hemtjänsten minska sina kostnader per utförd timme. Borttagandet av delade turer innebär ett större antal heltider vilket innebär ett ökat behov av bemanningsplanering. Ett sätt att säkerställa arbetsmiljön

är att stadens bemanningsenhet arbetar med stor flexibilitet och följsamhet utifrån verksamhetens behov av ständiga personalförändringar. Till detta kommer det behövas en effektiv planering av hemtjänstinsatser så att mer tid är tillsammans med omsorgstagaren.

Arbetsmiljön inom äldreomsorgen behöver förbättras bland annat med satsningar på kompetensutveckling. Ett annat sätt är ett arbete med pilotgrupper i hemtjänsten genomförs i försök med nya arbetssätt för att öka personalens och de äldres inflytande och delaktighet som kommer att ge ökat personalinflytande.

Även för legitimerad personal kommer det att göras satsningar på både arbetsmiljö, kompetensutveckling och löneutveckling.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska starta en serviceassistentutbildning inom Särvux. Vård- och äldrenämnden ska inventera och rapportera till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden möjligheten att anställa serviceassistentutbildad personal.

Alla förvaltningar som använder bilar eller upphandlar biltransporter ska i första hand välja elfordon. Hela den bredd av elfordon som marknaden erbjuder – cykel, moped, minibil, bil etc. – ska beaktas och typ och storlek väljas efter fastställt transportbehov.

Vård- och omsorg i särskilt boende

Antal lediga platser beräknas till i genomsnitt till ca 30 st andel belagda VOBO-platser uppgår till 95 % vilket är en ökad beläggning jämfört med utfall 2016. En optimal bemanningsplanering är viktigt för att snabbt och flexibelt kunna anpassa enheterna efter det behov som finns.